
Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2022:1

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2023–2025**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025, samt fyra motioner som anknyter till skrivelsens innehåll.

Ekonomiutskottet ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram för 2023 samt planeringsramar för 2024 och 2025. Utskottet föreslår även att kyrkomötet beslutar om att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice.

Utskottet föreslår att motion 2022:8 Strategi för ökade intäkter och minskade kostnader avslås i sin helhet, eftersom det redan finns stöd för hantering i församlingarna. Utskottet menar också att kyrkostyrelsen gör ett ansvarsfullt arbete i att kontinuerligt lyfta fram vikten av det arbete Svenska kyrkan gör för att bevara, utveckla och använda kulturarvet till regering och riksdag, inte minst i samband med de kontrollstationer för den kyrkoantikvariska ersättningen som genomförs vart fjärde år. Utskottet tror däremot inte på möjligheten att lyfta behovet av retroaktiv ersättning som motionen föreslår. Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse pågår ett omställningsarbete för att prioritera och renodla den nationella nivåns uppdrag, varför utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionens förslag om en genomlysning av hela samfundet.

Eftersom utskottet i nuläget inte ser något behov av en ny välfärdsutredning föreslår utskottet att motion 2022:26 Svenska kyrkans investerade tillgångar avslås.

Utskottet anser att det i en tid av ekonomisk osäkerhet och inflation vore oansvarigt att förbruka en del av den ekonomiska buffert som förvaltas på nationell nivå. Avkastningen finansierar idag angelägna strategiska insatser samt säkrar stöd för församlingar och pastorat i en framtid med andra förutsättningar och trängande behov. Av den anledningen föreslår utskottet att motion 2022:34 Extra anslag till församlingar och pastorat avslås.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2022:65 Inrättande av elfond eftersom satsningen Svenska kyrkans färdplan för klimatet pågår och frågan hör hemma i det sammanhanget. Det är dessutom en mycket stor summa som föreslås för ändamålet.

Till betänkandet finns två reservationer, ett särskilt yttrande och två särskilda meningar.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025	3
Motionernas förslag	3
Motion 2022:8 av Fredrik Ottesen och David Lång, Strategi för ökade intäkter och minskade kostnader.....	3
Motion 2022:26 av David Lång och Fredrik Ottesen, Svenska kyrkans investerade tillgångar.....	4
Motion 2022:34 av Bengt Kjellgren m.fl., Extra anslag till församlingar och pastorat.....	4
Motion 2022:65 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl., Inrättande av elfond.....	4
Yttranden från andra utskott	4
Bakgrund	4
Skrivelsen	4
Motionerna.....	5
Utskottets överväganden	14
Verksamhetens inriktning.....	14
Kostnadsram 2023	15
Planeringsram 2024	15
Planeringsram 2025	16
Svenska kyrkans ekonomiservice	16
Motion 2022:8 Strategi för ökade intäkter och minskade kostnader	16
Motion 2022:26 Svenska kyrkans investerade tillgångar	17
Motion 2022:34 Extra anslag till församlingar och pastorat	17
Motion 2022:65 Inrättande av elfond	18
Reservationer, särskilt yttrande och särskilda meningar.....	18
Bilaga 1 Ekumenikutskottets yttrande 2022:1	21
Bilaga 2 Förvaltarskapsutskottets yttrande 2022:1	23
Bilaga 3 Kyrkolivsutskottets yttrande 2022:1	24
Bilaga 4 Organisationsutskottets yttrande 2022:1y	25
Bilaga 5 Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2022:1	27

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

E 2022:1

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa kostnadsram för 2023 till 3 359 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2024 till 3 408 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2025 till 3 368 miljoner kronor,
5. ge kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice,
6. avslå motion 2022:8, punkt 1,
7. avslå motion 2022:8, punkt 2,
8. avslå motion 2022:8, punkt 3,
9. avslå motion 2022:8, punkt 4,
10. avslå motion 2022:26,
11. avslå motion 2022:34, punkt 1,
12. avslå motion 2022:34, punkt 2,
13. avslå motion 2022:34, punkt 3,
14. avslå motion 2022:65.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa kostnadsram för 2023 till 3 359 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2024 till 3 408 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2025 till 3 368 miljoner kronor,
5. ge kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice.

Motionernas förslag

Motion 2022:8 av Fredrik Ottesen och David Lång, Strategi för ökade intäkter och minskade kostnader

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda möjligheten att starta upp en årlig crowdfunding till stöd för kulturarvet och den diakonala verksamheten,
2. till regeringen framföra att den kyrkoantikvariska ersättningen är i behov av att indexregleras och räknas upp retroaktivt sedan dess införande, utifrån inflation och pris- och löneomräkning,
3. utreda förutsättningarna att upprätta en mall för partneravtal mellan Svenska kyrkan och aktörer inom svenskt näringsliv, om samarbete och/eller sponsring till stöd för kulturarvet och det diakonala arbetet,
4. göra en total genomlysning av hela samfundets samlade verksamhet för att bedöma om dess kostnader faller inom ramen för kärnverksamheten – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission – eller inte.

Motion 2022:26 av David Lång och Fredrik Ottesen, Svenska kyrkans investerade tillgångar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om en strategi för att diversifiera samfundets investerade tillgångar på verksamheter användbara för mission och diakoni som skolor, förskolor, fritidshem, äldreomsorg, vård, bank med mera.

Motion 2022:34 av Bengt Kjellgren m.fl., Extra anslag till församlingar och pastorat

Kyrkomötet beslutar att

1. under 2023 utbetalas från nationell nivå (eget kapital) till församlingar/pastorat 500 miljoner kronor efter behovsprövning i respektive stift som av kyrkostyrelsen får i uppdrag att fördela resurserna,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att fastställa kriterier för fördelning och utbetalning av medel,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att fastställa hur stor del av det extra anslaget om 500 miljoner kronor som ska tilldelas utlandsförsamlingarna.

Motion 2022:65 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl., Inrättande av elfond

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en elfond på 2 miljarder kronor över tre år som stiftens kan söka medel från för investeringar i solcellsparker eller vindkraft.

Yttranden från andra utskott

Ekonomiutskottet har inbjudit samtliga utskott att yttra sig över kyrkostyrelsens skrivelse inom deras respektive sakområden. Yttranden har lämnats av ekumenikutskottet Eu 2022:1y, *bilaga 1*, förvaltareutskottet F 2022:1y, *bilaga 2*, kyrkolivsutskottet 2022:1y, *bilaga 3*, organisationsutskottet 2022:1y, *bilaga 4* samt samhälls- och kulturutskottet SK 2022:1y, *bilaga 5*.

Som en del av ekonomiutskottets beredning har utskottet tagit del av nämnda yttranden från andra utskott.

Bakgrund

Skrivelsen

Enligt 51 kap. 4 och 5 §§ kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen årligen upprätta en budget för kommande år, som fastställs av kyrkomötet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten där intäkter, kostnader och finansiering framgår samt planeringsramar presenteras för nästkommande två år.

Skrivelsens uppställning och innehåll

Kyrkostyrelsen har tagit sin utgångspunkt i den nationella nivåns uppdrag enligt kyrkoordningen och beskriver verksamhetens inriktning och strategiska insatser under budgetperioden 2023–2025. Verksamheten är planerad i linje med kyrkomötets tidigare fastställda övergripande mål och budgetramar. I avsnitt 6 beskrivs verksamhetsinriktning och större strategiska insatser och i avsnitt 7 och framåt beskrivs de ekonomiska förutsättningarna.

Det finns tre bilagor som bidrar till fördjupning och ökad förståelse för kyrkostyrelsens vägval. Det är Det gemensamma kapitalet – dess betydelse historiskt, idag och i framtiden (bilaga 1), Samverkan och digitalisering (bilaga 2) samt Omvärldsbeskrivning (bilaga 3).

Kyrkostyrelsens överväganden och förslag

Den långsiktiga prognosen över hur ekonomin kommer att utvecklas i framtiden beskrivs som tydlig och alarmerande. Skrivelsen präglas därför i år, liksom tidigare år, av hög tid för omställning i Svenska kyrkan och för den nationella nivån. Kyrkostyrelsen lyfter vikten av att dagens förtroendevalda tar ställning och påverkar de förutsättningar som Svenska kyrkan ska ha i framtiden, när dagens barn och unga är vuxna och har egna barn. Likaså har Svenska kyrkan ett förtroende från sina medlemmar att förvalta medlemsintäkterna ansvarsfullt så att medlen används till den grundläggande uppgiften.

Eftersom proportionerna i församlingarnas sammanlagda utgifter har förskjutits så att fastighetskostnader och administrativa kostnader tar en allt större del av församlingarnas budget, kommer det enligt kyrkostyrelsen att behöva göras stora anpassningar de närmaste åren. Redan nu tvingas många församlingar att minska sin personal eller göra andra nedskärningar som påverkar arbetet med den grundläggande uppgiften. Kyrkostyrelsen anser därför att situationen kräver en långsiktig omställning i hela Svenska kyrkan, ökad samverkan mellan stiftet och en ansvarfull budgetering på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen menar också att Svenska kyrkan i sin helhet behöver prioritera och utveckla nya arbetsformer, besluta om vad som bör bevaras, vad som bör lämnas och vad som behöver erövrats eller utvecklas för framtiden.

Kyrkostyrelsen ser som sitt uppdrag att med skärpt allvar anpassa ekonomin till kommande snävare ekonomiska ramar och skapa resurser för prioriterade områden och strategiska insatser i samverkan med stiftet, till gagn för hela Svenska kyrkan. I skrivelsen framgår kyrkomötets sedan tidigare tre beslutade målbilder som styr den nationella nivåns verksamhetsplanering samt verksamhetsinriktning och större strategiska insatser under den närmaste treårsperioden.

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån, fastställa kostnadsramen för 2023, medge planeringsramarna för 2024 och 2025 enligt förslaget i skrivelsen samt beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice.

Motionerna

Det gemensamma kapitalet som en resurs

För att församlingar och pastorat även i framtiden ska kunna utöva sitt grundläggande uppdrag med betydligt mindre ekonomiska resurser, är kapitalet på den nationella nivån en garant för att säkra stöd till församlingar och pastorat i tider av nya förutsättningar och behov. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och avkastningen på kapitalet möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska insatser till gagn för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i hela landet. I kyrkostyrelsens förslag till budget för de närmaste tre åren är exempelvis det gemensamma kapitalets avkastning avgörande för kyrkunderhållsbidrag och för att täcka underskottet i utjämningsystemet. Likaså för strategiska insatser som samverkan och digitalisering samt för strategiskt hållbarhetsarbete.

Det gemensamma kapitalet som förvaltas på nationell nivå utgör endast 12 procent av det totala kapitalet. Andra delar av kapitalet är skyddat i prästlönetillgångar, kyrkobyggnader och kyrkogårdar varav de senare dock inte genererar avkastning utan kostar i form av drift och underhåll.

Kyrkomötets tidigare behandling av det gemensamma kapitalet

I 2021 års kyrkomöte behandlades motion 2021: 93 Extra anslag till församlingar och pastorat. Kyrkomötet beslutade enligt ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2021:1 att avslå motionen. Utskottet uttryckte sin förståelse för många församlingars ansträngda ekonomi men ansåg att den nationella nivåns kapital inte bör utbetalas direkt till församlingar och pastorat utan användas som en gemensam resurs för långsiktiga strategiska insatser. Utskottet ansåg i likhet med kyrkostyrelsen att det är angeläget att ha en ekonomisk buffert för att säkra stöd till församlingar och pastorat i tider av nya förutsättningar och behov. Man menade också att värdet på aktier kan pendla kraftigt från år till år och urholka kapitalet vid en kraftig börsnedgång.

Utskottet hänvisade i sina överväganden till både samtal med kyrkostyrelsens arbetsutskott under beredningen, till bakgrundstexten i betänkandet samt till innehållet i kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1, där en bilaga handlade om det gemensamma kapitalet och dess betydelse idag och i framtiden, motsvarande den bilaga som finns i årets skrivelse.

Kyrkomötet beslutade också samma år att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara 10 miljarder kronor (KmSkr 2021:24).

Svenska kyrkans finanspolicy

Svenska kyrkan övertog vid relationsändringen med staten år 2000 ett finansiellt kapital som härrör från sekler tillbaka. Detta kapital ska förvaltas enligt de principer som fastlås i kyrkoordningen och framgår av Svenska kyrkans finanspolicy, som beslutats av kyrkostyrelsen. Kapitalet har sedan relationsändringen placerats i en balanserad portfölj med marknadsmässiga avkastningskrav. Svenska kyrkans finansiella investeringar förvaltas också väl ur ett brett hållbarhetsperspektiv i och utanför Sverige. Det innebär exempelvis att de underliggande bolagen och projekten i portföljen bidrar till bättre arbetsförhållanden, minskad klimat- och miljöpåverkan samt ökad tillgång till finansiella tjänster. Beslut om varje investering tas av kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd, som består av tre ledamöter från kyrkostyrelsen och tre externa ledamöter.

Från den avkastning som genereras i kapitalförvaltningen har det betalats ut hundratals miljoner kronor de senaste åren för att finansiera olika satsningar i Svenska kyrkans verksamhet. Dessutom erbjuds samtliga församlingar, pastorat och stift finansiell rådgivning av kyrkokansliet. Kyrkokansliet är även behjälpligt i att utveckla nya samarbeten, för att kunna öka den sociala, miljömässiga och ekonomiska nyttan av Svenska kyrkans tillgångar i form av skog och mark. Mer information om Svenska kyrkans investeringar och finanspolicy går att ta del av här: svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar

Kyrkomötets tidigare behandling om förslag till egen bank

Frågan om inrättande av en egen bankrörelse har behandlats flera gånger av kyrkomötet. När frågan behandlades 2018 avslogs motionerna med motiveringen att det inte kan anses vara en del av Svenska kyrkans grundläggande uppgift att bedriva bankverksamhet, samt att en sådan satsning skulle kräva nyanställningar på nationell nivå i form av ytterligare professionell kompetens kring kreditrådgivning och finansiella

regelverk. Vid 2020 års kyrkomöte behandlades frågan på nytt efter en motion med förslag om en större utredning där möjligheten att inrätta en egen bankrörelse inom Svenska kyrkan skulle undersökas. Då vidhöll kyrkomötet sitt ställningstagande från 2018 eftersom inga nya omständigheter tillkommit sedan den senaste behandlingen som kunde föranleda en reviderad uppfattning i frågan.

Den kyrkoantikvariska ersättningen från regeringen

Svenska kyrkan får för närvarande 460 miljoner kronor i bidrag årligen för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen, den så kallade kyrkoantikvariska ersättningen. Ersättningen ingår i statsbudgeten och är kopplad till statens och Svenska kyrkans gemensamma ansvarsstagande för de kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kyrkliga inventarier som är skyddade enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Svenska kyrkans rätt till ersättning regleras dels i en särskild överenskommelse med staten, dels i kulturmiljölagen. Den kyrkoantikvariska ersättningen täcker ungefär hälften av kostnaderna för de kulturhistoriskt motiverade åtgärderna, vilket innebär att Svenska kyrkans församlingar och pastorat bär en lika stor kostnad själva.

Svenska kyrkan rapporterar varje år användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen till staten. Vart femte år, vid en så kallad kontrollstation, ska en analys göras av de kyrkliga kulturvärdena och en uppföljning och utvärdering av de resultat som uppnåtts. Den senaste kontrollstationen ägde rum 2019 och nästa kontrollstation sker 2024.

Svenska kyrkans senaste kontrollstationsrapport, *Mötesplatser i tiden*, lämnades till kulturdepartementet i juni 2018 i enlighet med överenskommelsen. Rapporten analyserar måluppfyllelsen utifrån fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen och övriga insatser som gjorts sedan den senaste kontrollstationen samt diskuterar förutsättningarna för ett fortsatt och framtida arbete. Den kyrkoantikvariska ersättningens storlek lyftes fram som en viktig framtidsfråga i rapporten, då den nuvarande nivån på den kyrkoantikvariska ersättningen bygger på en beräkning av Statskontoret 1996 och har inte uppräknats sedan dess, samtidigt som kostnaderna har ökat.

Regeringens iakttagelser vid en kontrollstation sammanfattas i en skrivelse som läggs fram för riksdagen. Skrivelsen *Det kyrkliga kulturarvet* (rskr. 2018/19:122) debatterades i kammaren och beslutades i riksdagen i november 2019 i enlighet med kulturutskottets betänkande (2019/20: KrU3). Budgeten inom kulturområdet för 2020 beslutades i riksdagen i enlighet med kulturutskottets betänkande (2019/20: KrU1) i december. Den kyrkoantikvariska ersättningen ligger sedan dess alltså kvar på 460 miljoner kronor och den statliga ersättningen utgör därför en allt mindre del av finansieringen.

Regeringen konstaterar i sin skrivelse att den kyrkoantikvariska ersättningen har använts som avsett och att Svenska kyrkan aktivt arbetar med förbättringar av fördelningen. Även om regeringen lägger stor vikt vid det kyrkliga kulturarvets betydelse för såväl kyrka som samhälle, har argumenten om en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen inte hörtsammats i riksdagens beslut om statsbudget. Att se över och förnya påverkan och kommunikation med staten för att uppnå en ökning av kyrkoantikvarisk ersättning för bevarande av kulturarvet bedöms därför kvarstå som en viktig uppgift i arbetet inför kontrollstation 2024.

Den kyrkoantikvariska ersättningens reella värdeminskning, i förhållande till de intentioner som uttalades av staten vid relationsändringen, bör ligga till grund för flera överväganden inför 2024. I enkätundersökningar riktade till allmänheten har det visat sig att vården och bevarande av kulturarvet är en av Svenska kyrkans profilfrågor.

Utfallet från kontrollstation 2019 bör också ge incitament till att på allvar lyfta möjligheterna till andra finansieringskällor. Detta bör i första hand bli aktuellt i samband med utredningen av formerna för överlåtelse och förvaltning av kyrkor som inte längre används för församlingsverksamhet.

Svenska kyrkans ökade egenansvar för att förvalta de kyrkliga kulturminnena på ett tydligare sätt bör kunna kommuniceras som ett argument för medlemskap i Svenska kyrkan.

Kyrkomötets tidigare behandling av kyrkoantikvarisk ersättning

År 2021 behandlade kyrkomötet tre motioner som handlade om kyrkoantikvarisk ersättning, motion 2020:4 (bordlagd sedan 2020) som avslogs, motion 2021:68 som ansågs besvarad samt motion 2021:87 som innehöll två punkter varav en bifölls. Kyrkomötet beslutade att bifalla motion 2021:87 punkt 1, Bevarande av kulturarvet, och uppdra till kyrkostyrelsen att se över och förnya påverkan och kommunikation med staten för att uppnå en ökning av kyrkoantikvarisk ersättning för bevarande av kulturarvet.

Kyrkostyrelsen har i sin återrapportering till kyrkomötet uppgett att man avser att fullfölja uppdraget inom ramen för det redan pågående arbetet med kontrollstation 2024. Planering av kontrollstationsarbetet inför 2024 initierades redan under 2021 och intensifieras under 2022. En workshop kring kontrollstationsarbetets inriktning ägde rum i maj 2022 tillsammans med stiftens handläggare för kyrkoantikvarisk ersättning och kulturarvsfrågor.

Punkten två i motion 2021:87 handlade om kyrkobyggnadsbidrag och kyrkomötet beslutade med anledning av den punkten att uppdra till kyrkostyrelsen att kommande år fortsätta anslå medel för kyrkounderhållsbidrag.

Gåvor, crowdfunding och sponsring

Historiskt sett har privata initiativ och gåvor av olika slag utgjort väsentliga delar i finansieringen av kyrkliga byggnader och föremål. Många av de små, romanska stenkyrkorna, som fortfarande utgör stommen i många församlingskyrkor, uppfördes sannolikt på privata initiativ och i anslutning till den egna gården under tidig medeltid. Så kallad patronatsrätt har varit vanligt även under 1600- och 1700-talet, framför allt i områden med stort inslag av jordägande adel. Kyrkans patronus, som helt eller delvis uppfört själva byggnaden, hade också befogenhet att tillsätta kyrkoherde. Patronatsrätt avskaffades slutligt först 1922 som då varande ett otidsenligt system. Kring vissa näringar, till exempel bergsbruk, har många kapell tillkommit som bildat fristående församlingar. Många mindre kapell för gudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning har under 1900-talet byggts på initiativ av mindre samhällen eller byar. Ofta har en stiftelse bildats utifrån insamlade medel. Många av dessa små kapell är ännu stiftelseägda, medan andra har övergått i församlingens ägo. Rikskollekt, eller kollekt på stiftsnivå eller i församling, var under såväl 1800-talet som tidigt 1900-tal ett vanligt sätt att finansiera nybyggnad eller upprustning av kyrkor. Gåvor i form av testamenten till kyrkobyggnadens underhåll har varit betydelsefullt och förekommer ännu. Som exempel har ett testamente på cirka 3 miljoner kronor till Linköpings stift möjliggjort att församlingar och pastorat i stiftet kan söka bidrag till restaurering av kyrkobyggnader. Det är mycket sällan som ett stift får gåvor. Det är mer vanligt förekommande att pengar testamenteras direkt till den församling som den avlidne tillhört.

Idag utgör församlingens egna medel, kyrkoantikvarisk ersättning samt kyrkounderhållsbidrag den övervägande delen av finansieringen för kyrkobyggnadens vård och underhåll, samt de förändringar och nyförvärv som vidtas. Sponsring i modern

mening utgör en mycket liten del, men förekommer. Exempelvis vände sig Gränge-Säfsnäs församling till allmänheten för att få ekonomiskt bidrag när Grangärde kyrka renoverades 2021. Man bad om stöd för att kunna byta ut gamla bänkrader med cirka 50 nya tillgänglighetsanpassade stolar som också skulle innebära ett mer flexibelt kyrkorum så att även barn- och ungdomsverksamhet skulle få det lättare att rymmas. Andra exempel är hur Blåviksbarnas ideella medarbetare i Boxholms församling uppvaktade företag och privatpersoner med anknytning till Blåvik för några år sedan och samlade in ekonomiska medel för att komplettera den kyrkoantikvariska ersättningen som beviljats. I Hudiksvall, Idenors församling, valde man för några år sedan att skicka ett brev till församlingsborna med ett erbjudande om att sponsra taket på Jakobs kyrka genom att köpa en bit koppartak, där den förste som nappade på erbjudandet att bidra var muslim och intervjuades på nyhetssajten Hela Hälsingland.

Några formella hinder för församlingen att söka annan finansiering finns inte, så länge ändamålet för finansieringen är prioriterat och formen för det uppfyller de krav som Svenska kyrkan i övrigt ställer. Då Svenska kyrkans egen finansiering av vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen ökar i takt med att den kyrkoantikvariska ersättningens reella värde minskar har exempelvis Linköpings stift på sitt intranät informerat församlingar om att alternativa finansieringskällor bör övervägas, men att sponsring måste stämma med Svenska kyrkans värdegrund och budskap samt präglas av etik och kvalitet. Likaså att sponsringen ska vara lokalt förankrad.

Svenska kyrkans välfärdsutredning

Frågan om Svenska kyrkan som välfärdsaktör har utretts av kyrkostyrelsen och resultatet presenterades 2013 i rapporten, *Att färdas väl – hur Svenska kyrkan kan navigera i välfärden*. Utredningen hade främst fokus på tyngre välfärdsrelaterad verksamhet, exempelvis äldreomsorg. I utredningen framgick att nya verksamhetsområden växer fram inom kyrkan, där församlingar tar på sig utföraruppdrag. Utredningen innehöll en rad förslag, bland annat att nationell nivå skulle ta initiativ till en samarbetsorganisation för att stödja församlingar som vill starta uppdragsbaserad verksamhet men också för att samla kunskap om fattigdomsproblematik, utanförskap och flyktingfrågor att ta tillvara i kyrkans roll som röstbärare i samhället för dessa frågor. Utredningens förslag har inte genomförts.

Det finns inga formella hinder för en församling eller ett pastorat att på egen hand driva exempelvis förskolor och äldreboenden, vilket också församlingar gör i syfte att bidra till de värden Svenska kyrkan står för. Det finns idag cirka 100 förskolor i Svenska kyrkans regi som samlar 3 500–4 000 barn och involverar 600–800 medarbetare. Verksamheterna bedöms omsätta cirka 450 miljoner kronor årligen och 5–6 av förskolorna bedrivs i bolagsform. Det finns enbart några få grundskolor med anknytning till församlingar i Svenska kyrkan.

Den nationella nivån har medarbetare på kyrkokansliet som i samarbete med stiftet bidrar med kunskap och stöd till församlingar som bedriver skolverksamhet. Årligen genomförs välbesökta rektorsöverläggningar och nästa samling äger rum i början av december i Göteborg. Likaså erbjuder den nationella nivån informationsmöten för kyrkoherdar och andra verksamhetsansvariga i samarbete med Karlstads, Skara och Göteborgs stift. Riksorganisationen för idéburen välfärd och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation medverkar och ger juridiskt och ekonomiskt stöd för huvudmannauppgiften.

Vägledning för diakoni

I skriften *Vägledning för diakoni*, som utarbetades efter projektet Diakoni och välfärd på uppdrag av kyrkostyrelsen, uppmuntras eftertanke om Svenska kyrkans roll i välfärden relaterat till det offentliga ansvaret för välfärden. Svenska kyrkans välfärdsarbete ska enbart komplettera det offentliga skydds nätet, inte ersätta det. I situationer av ett icke-fungerade skydds nät bör i stället snarare dialog och opinionsarbete uppmuntras. Exempelvis är sponsring till alternativa jular och andra gemenskapsfrämjande aktiviteter inget som kommuner betraktar som grundläggande basbehov, men något som kan ha stor betydelse för många människor och bli ett bidrag till välfärden. I skriften framgår att sponsring som en form av samverkan kan vara något för församlingar att överväga, exempelvis när det gäller gemenskapsfrämjande aktiviteter. Att vara samverkanspart gäller såväl i förhållande till det offentliga samhället som till andra församlingar och organisationer inom det civila samhället. Det kan också innebära samverkan med privata kommersiella aktörer. Det viktiga är att Svenska kyrkan inte tar på sig rollen som det yttersta skydds nätet, utan hänvisar till eller samverkar med kommunen.

En risk med företagssponsring är att det kan vara lättare att få sponsring till akuta insatser, än att få sponsring till att hitta modeller för samverkan med socialtjänsten, trots att det senare sannolikt är mer långsiktigt hållbart.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet

Kyrkomötet 2018 beslutade att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och utarbeta former för framtagande av ett nationellt täckande program för klimatstrategi som skulle kunna genomföras i samtliga stift. Uppdraget bereddes i samverkan med stiftet genom förstudie och dialog om hur ett gemensamt strategiskt klimatarbete skulle kunna organiseras, målsättas och genomföras. Kyrkomötet 2019 beslutade i enlighet med förslag i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 om resursförstärkning till stiftet, i syfte att möjliggöra ett ökat främjandearbete inom området. Kyrkostyrelsen fastställde i december 2019 Svenska kyrkans färdplan för klimatet och beslutade att 11 av de 25 miljoner kronor per år, som kyrkomötet anslog till klimatsatsningen, skulle fördelas lika mellan stiftet och användas till personella resurser för att stärka främjandearbetet på klimatområdet. Kyrkostyrelsen fastställde i februari 2020 kriterier för fördelning av de återstående 14 miljoner kronorna och en delegationsordning för löpande fördelningsbeslut.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet har som effektmål att Svenska kyrkan ska vara klimatneutral 2030. Detta ska till största del nås genom utsläppsminskningar inom Svenska kyrkans egen verksamhet. Etappmålen för den första etappen 2020–2023 omfattar såväl mål för effektivare och minskad energianvändning som för utfasning av fossila energislag och för egenproduktion av förnybar el, särskilt solet.

Under 2022 utarbetas etappmål för den andra etappen i samverkan med stiftet. Nya etappmål förväntas beslutas av kyrkostyrelsen under 2023, inför start av etapp 2 den 1 januari 2024. De nya etappmålen innebär ett fortsatt arbete för att uppnå effektmålen fram till och med 2030.

Produktion av el

För effektmålet om klimatneutralitet har det ingen direkt betydelse om Svenska kyrkan köper eller själv producerar förnybar el. Produktion av förnybar el ger upphov till en viss klimatpåverkan även om den är lägre för förnybar, än för fossil energi. Internationella standarder för beräkning av redovisning av klimatpåverkan medger inte att man tillgodoräknar sig nytta av egenproducerad energi. Däremot bidrar förnybar

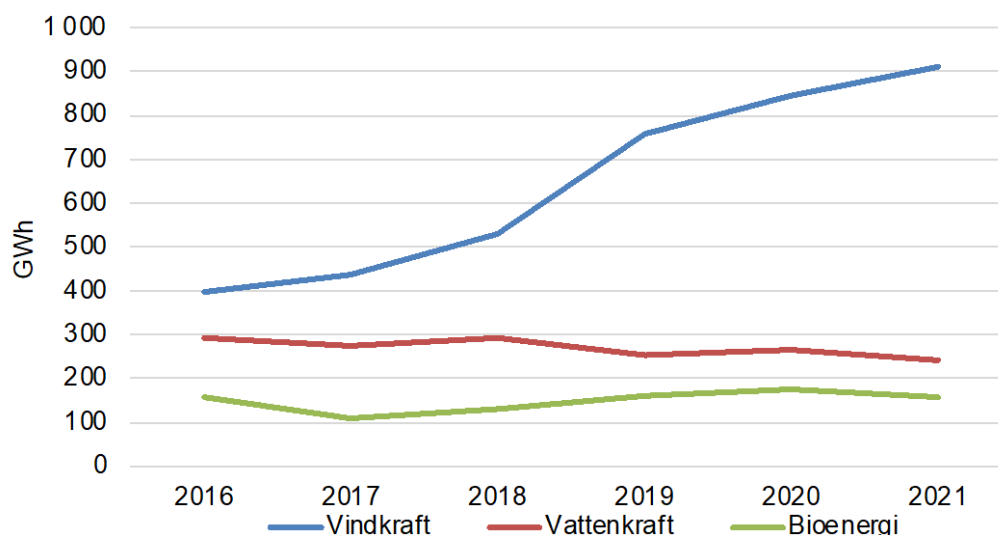
energi i det nordeuropeiska elsystemet med att tränga ut fossilbaserad el. När nu tillförseln av den fossila naturgasen från Ryssland till Europa kraftigt reducerats på grund av Rysslands invasionskrig i Ukraina, finns ett stort behov av ny energitillförsel. Sol- och vindel hör till de energislag som Svenska kyrkan har förutsättningar att producera eller bidra till produktionen av.

För närvarande finns inget statligt investeringsstöd till företag för solcellsanläggningar. För privathushåll har det tidigare investeringsstödet ersatts av skatte-reduktion för grön teknik. Elcertifikatsystemet har varit Sveriges huvudsakliga styrmedel för att öka produktionen av förnybar el och har bidragit till att Sverige idag får cirka 60 procent av sin elproduktion från förnybara energikällor och att enbart cirka 2 procent av produktionen kommer från fossila bränslen.

Prästlönetillgångarna – nuvarande energiproduktion

Svenska kyrkan förvaltar skog och mark över hela Sverige. Tillgångarna går under namnet prästlönetillgångarna, eftersom de en gång kom till för att avlöna präster. Idag förvaltas prästlönetillgångarna av de tretton stiftet. Utöver skog och jord består tillgångarna också av ett fondkapital. Totalt förvaltas 465 000 hektar skogsmark, 46 000 hektar betes- och åkermark, och ett finansiellt kapital på 4,3 miljarder kronor 2021. Endast avkastningen från förvaltningen, som uppgår till cirka 500 miljoner kronor årligen, får användas och ska gå till den kyrkliga verksamheten. Av vinsten som delas ut går hälften till församlingar som har andel i tillgångarnas avkastning. Den andra hälften av utdelningen bidrar till finansieringen av det kyrkliga utjämnings-systemet, vars syfte är att alla församlingar ska ha möjlighet att fullgöra sin grundläggande uppgift och kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader. Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sätt så att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Förvaltningen ska också ske på ett etiskt försvarbart sätt och vara förenlig med kyrkans grundläggande värderingar. I förvaltningen ska naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas.

De mål som finns för prästlönetillgångarna i Svenska kyrkans färdplan för klimatet är att fortsätta driva på investeringar i sol- och vindkraft, vilket kan göras både i små och stora projekt och i samverkan med andra aktörer. Av den totala produktionen år 2021 bidrog vindkraften med 70 procent, vattenkraften med 18 procent medan bioenergi stod för 12 procent. Produktionen av solenergi på kyrkans mark är fortfarande relativt sett marginell, men ökningen av antalet solcellsanläggningar har ändå bidragit till att energiproduktionen från dessa ökade till 2 GWh under 2021. Diagrammet nedan visar hur produktionen av förnybar energi på kyrkans mark utvecklats mellan åren 2016 och 2021.

Under senare år har stiftet i en ökad omfattning arrenderat ut områden för uppförande av vindkraftverk och vid utgången av 2021 fanns det 70 sådana kraftverk på Svenska kyrkans mark. I Linköpings stift är en vindkraftspark med kapacitet på 36 MW under uppbyggnad, som kommer att tas i bruk under 2022. Vidare nämner Växjö stift att tretton vindkraftverk med kapacitet på 3–6 MW successivt kommer att tas i bruk under perioden 2022–2024. Det finns också fem vattenkraftverk som står på kyrkans mark i Uppsala, Västerås och Härnösands stift. Slutligen finns 14 solcellsanläggningar på mark i Uppsala, Linköpings, Skara, Växjö och Lunds stift.

Av ekonomisk redogörelse för prästlönetillgångarnas verksamhet 2021 framgår att tre vindkraftverk är hel- eller delägda av Svenska kyrkan. I övriga fall har man arrenderat ut marken.

Under 2020–2022 har prästlönetillgångarna i Skara stift lett en förstudie finansierad av medel anslagna av kyrkostyrelsen för arbetet med Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Tolv stift medverkar nu i projektet vid namn *Storskalig solkraftproduktion* från större, effektiva och uthålliga solkraftsanläggningar genom ökad kyrklig samverkan. Förstudien, som planerar slutrapportera under hösten 2022, ska bland annat utreda och besvara ekonomiska, juridiska, miljömässiga och affärs-mässiga förutsättningar för ökad kyrklig samverkan. Det har även genomförts markanalyser för att identifiera lämplig mark för ändamålet, det vill säga mark med lägre lämplighet för jord- eller skogsbruk. I en statusrapport listas några olika affärsmodeller för hur prästlönetillgångarna skulle kunna producera och sälja sol i större solcellsparkar. Modellerna skiljer sig åt med avseende på hur en förvaltning själv bygger, äger och förvaltar en park, eller hur detta sker i form av en fond och ägs av flera inomkyrkliga och/eller utomkyrkliga juridiska enheter, av en förening eller ett aktieföretag, samt hur relationerna ser ut mellan prästlönetillgångarna och dessa olika aktörer. Vidare skiljer modellerna sig åt med avseende på hur elen säljs och köps på den ordinarie elmarknaden eller via bilaterala långtidsavtal med förutbestämda priser.

De olika modellskisserna ska utredas vidare i ett projekt som beviljades medel sommaren 2022 och ska pågå under 2022 och 2023.

Värö-Stråvalla församling i Göteborgs stift är ett exempel på en församling som har energieffektiviserat, och sedan gjort flera solelinstallationer så att man i snitt är självförsörjande. De utgör en referensanläggning för studiebesök, genomför utbildningar och har även tagit fram en enklare vägledning.

Kompetensutveckling och fondlösning för grön energi

Svenska kyrkan är en av ett 50-tal partners i ett kompetenscentrum för solenergiforskning, vid namn SOLVE. Detta centrum är delfinansierat av Energimyndigheten, universiteten och medverkande organisationer och leds av Uppsala universitet. Flera högskolor, universitet och forskningsinstitut medverkar, liksom flera kommuner, regioner, och företag från fastighetssektorn och solenergibranschen. Syftet är att stärka samverkan mellan näringsliv, offentlig sektor och forskning, samt bygga och tillgängliggöra kunskap av högsta kvalitet och kompetens för samhällets omställning till ett hållbart energisystem. Svenska kyrkan kan genom sina miljöexperter bidra inom flera områden, exempelvis i referensgrupper och workshops, med demoanläggningar, mätningar och utvärderingar av befintliga anläggningar samt genom att handleda studenter. Detta gäller särskilt området hur jordbruk och storskalig markanlagd solet kan kombineras, affärsmodeller samt solet i komplexa nya energisystem. Svenska kyrkans experter kan också bidra med perspektiv och kompetens inom mänskliga rättigheter i leverantörskedjor. Genom att medverka aktivt i SOLVE kan Svenska kyrkan också få del av den främsta kunskapen på området.

Kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd har nyligen beslutat att investera 300 miljoner kronor i SEB Nordic Green Energy. Fonden kommer att investera i solcellsparker, bergvärme, vattenkraftverk, kraftvärme och lösningar för energilagring. Investeringarna kommer huvudsakligen att ske i Sverige men även i övriga Norden. I fonden är goda kontakter med kommuner en viktig parameter då fonden gör investeringarna i samråd och tillsammans med kommuner. Partners i fonden kommer att identifiera intressanta investeringsmöjligheter som presenteras för fondens investeringskommitté och efter avkastningsberäkningar och prisförhandlingar läggs investeringarna fram till fondens styrelse för slutgiltigt beslut.

Solcellsparker

I slutet av 2021 publicerade forskningsinstitutet Energiforsk en rapport som jämförde olika kraftslag utifrån en sammanslagning av alla förväntade kostnader för uppförande, investering, drift och avveckling under ett kraftverks livslängd fördelat på deras beräknade elproduktion. Beräkningen för solcellsparker baserade sig på sex parker som installerats och tagits i drift 2019 och 2020. Angående de kostnader som rör finansiering av solcellsparker konstaterades i rapporten att investeringar i solcellsparker innebär en hög andel initiala kostnader jämfört med senare driftkostnader, vilket gör finansieringsvillkoren relevanta och olika upplägg har använts för att finansiera de sex solcellsparkerna. En av parkerna hade finansierats helt med lån av externt kapital, skuldfinansiering, medan två av parkerna finansierades helt med beställarnas egna kapital, kapitalfinansiering. I de övriga tre fallen var det en kombination mellan skuldfinansiering och kapitalfinansiering. De administrativa kostnaderna för att sköta parkernas ekonomi och drift visade sig variera mycket mellan de sex projekten vilket beror på valt affärsupplägg. De studerade fallen har använt sig av antingen affärsmodellen andelsägande eller en affärsmodell med bilaterala avtal mellan solparksägaren samt en kund som förbundit sig att köpa all el under ett antal år till ett pris som är högre än de så kallade spotpriserna, det pris som elbolagen köper in elen för.

Utskottets överväganden

Verksamhetens inriktning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån.

Ekonomiutskottet vill betona vikten av att följa utvecklingen i omvärlden och uppskattar att kyrkostyrelsen har en utförlig omvärldsbeskrivning som grund för sitt arbete. Klimatförändringar, försämrat säkerhetsläge i vårt närområde, människor på flykt och växande humanitära behov är några av de stora utmaningar vi har att förhålla oss till. Därtill fördjupade klyftor och ökad segregation i vårt eget land som bidrar till ett växande hot mot demokratin.

Svenska kyrkan står inför stora utmaningar med minskat antal medlemmar som påverkar intäkterna, även om medlemsutvecklingen för tillfället inte är så nedåtgående som prognostiserats. Utskottet delar kyrkostyrelsens uppfattning om att det är hög tid för omställning i Svenska kyrkan och att medlemsintäkterna måste hanteras väl, på samtliga nivåer. Likaså är det angeläget att den nationella nivån har en ekonomi i balans till år 2025.

Ekonomiutskottet konstaterar att den kvalificerade kompetens som finns på kyrkokansliet och kapitalförvaltningsrådet på ett väsentligt sätt bidrar till Svenska kyrkans kapitalförvaltning. Utskottet menar att kyrkostyrelsen behöver fortsätta följa den ekonomiska utvecklingen till gagn för hela Svenska kyrkan och den ekonomiska redogörelse som kyrkostyrelsen lämnar i sin skrivelse bör utvecklas ytterligare. Det bör tydligare framgå i skrivelsen hur man långsiktigt avser att använda det gemensamma kapitalet.

Årets skrivelse om verksamhet och ekonomi talar tydligt om att det är hög tid för omställning i Svenska kyrkan och ekonomiutskottet stödjer kyrkostyrelsens ansträngning att verka för utökad samverkan i Svenska kyrkan, både i stödet till kärnverksamheten och i det administrativa arbetet. Samtidigt behöver det finnas utrymme för strategiska satsningar som bidrar till de tre övergripande målbilder som kyrkomötet fastställde 2018.

De strategiska satsningar utskottet särskilt värnar är vikten av ekonomisk hållbarhet genom samverkan och digitalisering i Svenska kyrkan, bidrag till världens klimatmål genom Svenska kyrkans färdplan för klimatet samt arbetet för att stärka och utveckla Svenska kyrkans förmåga i sitt lagstadgade ansvar i det svenska totalförsvaret vid höjd beredskap och krig. Även försoningsprocessen med samerna och de åtaganden Svenska kyrkan förpliktigt sig till de närmaste tio åren är angeläget att stödja.

Utskottet ser med tillförsikt på den dialog som pågår mellan stiftsstyrelsernas presidier och kyrkostyrelsens arbetsutskott. Även dialogen mellan stiftens direktorer och kyrkokansliets ledning i syfte att stärka samverkan inom Svenska kyrkan är viktig. Utskottet menar att den utredning om utökad stiftssamverkan som kyrkostyrelsen förväntas tillsätta inom kort kommer att bidra till såväl bättre förutsättningar och stöd, som till inspiration. På sikt kommer förstärkt prioritering och utökad samverkan mellan stiftet att vara en omistlig del för en långsiktigt hållbar kyrka. Utskottet ser, liksom kyrkostyrelsen, även behovet av att renodla den nationella nivåns uppdrag och att vara återhållsam i att initiera fler uppdrag från kyrkomötet.

Det framkom en viss tveksamhet under utskottets diskussioner till den kommunikationssatsning som presenterats i skrivelsen, främst för att det handlar om ett så stort belopp och att syfte och förväntad effekt var oklart uttryckt i skrivelsestexten. Efter att utskottet inhämtat mer information har utskottet fått förståelse för vad som kan

rymmas i satsningen och att det finns en efterfrågan i församlingarna. Det finns exempelvis goda aktuella erfarenheter av större mediesatsningar med teveinslag under pandemin som synliggjorde Svenska kyrkans betydelse, likaså fick en större insats i samarbete med stiftet inför kyrkovalet stort genomslag.

Det är enligt utskottet angeläget att synliggöra Svenska kyrkans diakoni, inte minst det arbete som utförs i fängelser, häkten, förvar och inom sjukvården samt göra Svenska kyrkans roll i civilsamhället mer känd.

Utskottet vill uttrycka farhågor och stor tveksamhet över den intäktsbudget som kyrkostyrelsen upprättat för insamlade medel till Act Svenska kyrkan, trots att en ny strategi för insamlingsverksamheten tagits fram. Den riskerar att vara alltför hoppfull och osäker. Dels har goda insamlingsresultat den senaste tiden berott på de akuta insatser som krävts efter Rysslands anfallskrig mot Ukraina, dels utläser utskottet av den ekonomiska prognosen att många människor kommer att ha en kärvare privatekonomi. Utskottet föreslår därför att en riskanalys presenteras för kyrkomötet vid motsvarande intäktsbudget kommande år. De medel på 45 miljoner kronor per år under 2023 och 2024, som kyrkostyrelsen föreslagit ska ställas till förfogande för att användas inom Act Svenska kyrkan om regeringen skulle sänka biståndsnivån, får enligt utskottet inte användas för att täcka eventuellt underskott i kyrkostyrelsens intäktsbudget för insamlade medel till Act Svenska kyrkan.

Utskottet betonar vikten av att arbetet för energiomställning och klimatneutralitet fortskrider med oförminskad styrka. Utskottet uppskattar det planeringsarbete som pågår i dialog med stiftet inför etapp två av Svenska kyrkans färdplan för klimatet, och ser fram emot förslag i nästa års kyrkomöte om hur arbetet ska gå vidare.

Utskottet förstår att kyrkostyrelsen arbetar kontinuerligt för att regering och riksdag ska få kunskap om behoven i Svenska kyrkans kulturarvsarbete. Utskottet har under överläggningen fått veta att kyrkostyrelsen genomfört påverkansarbete löpande och särskilt i perioder då det funnits krafter i riksdagen som velat sänka den kyrkoantikvariska ersättningen till Svenska kyrkan.

Utskottet uppskattar att kyrkostyrelsen verkar för en hållbar utlandskyrka och ser fram emot att arbetet med verksamhetsutredningar blir slutfört i höst så att beslut kan fattas om en långsiktigt hållbar organisation för Svenska kyrkan i utlandet.

Ekonomiutskottet vill passa på att ge en eloge för det goda samtal som fördes med revisorer, kyrkostyrelsens arbetsutskott och några av kyrkokansliets chefer under överläggningarna. Samtalen var väl förberedda av både utskott och av gästerna i utskottet. Utskottet ser en positiv utveckling vad gäller kommunikation och lyhörddhet.

Kostnadsram 2023

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2023 till 3 359 miljoner kronor.

Utskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Planeringsram 2024

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2024 till 3 408 miljoner kronor.

Utskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Planeringsram 2025

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2025 till 3 368 miljoner kronor.

Utskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Svenska kyrkans ekonomiservice

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice.

Det är glädjande att Svenska kyrkans löneservice går bra och att anslutningstakten är hög. Utskottet anser att även en gemensam ekonomiservice i Svenska kyrkan kommer att bidra till en ekonomiskt hållbar kyrka och ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice.

Den utredning som nyligen genomförts om behoven visar att det finns gehör i församlingar och pastorat för att servicen etableras. Eftersom det inte bara finns intresse för volymtjänster utan även för kvalitetstjänster, kan servicen komma att finnas på flera platser.

Utskottet förstår efter samtal med kyrkostyrelsens arbetsutskott att tjänsten kommer att vara avgiftsfinansierad. Frivillighet liksom självkostnadspris kommer att vara grundbulten i finansieringen, men utformningen av avgiften för tjänsten ska utredas i samverkan med stift, pastorat och församlingar och ska presenteras för kyrkomötet i nästa års skrivelse.

Motion 2022:8 Strategi för ökade intäkter och minskade kostnader

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:8.

Utskottet uppskattar motionärernas ambition och strävan efter samverkan med andra och att verka för fler finansieringskällor för Svenska kyrkans verksamhet. Utskottet menar att det är bra att tänka innovativt och vill gärna uppmuntra till detta.

För många människor är Svenska kyrkans diakonala arbete samt ansvaret för kulturarvet bidragande orsaker för medlemskap. Att söka bredare kontaktytor och utveckla djupare samverkan med andra aktörer som vill stödja kyrkans verksamhet är av godo. De externa bidrag och anslag som kan komma Svenska kyrkan till del är värdefulla och kompetensen behöver därför stärkas för hur man söker de ekonomiska medel som finns att tillgå, exempelvis från EU, regeringen, myndigheter, stiftelser och andra organisationer. Inte minst mindre församlingar kan behöva stöd av sina stift eller från församlingar med erfarenhet av att ansöka om och få extern finansiering till sin verksamhet.

Frågan om sponsring från näringslivet är också intressant, men är samtidigt en mer komplex fråga, inte minst med anledning av risken för styrning eller att Svenska kyrkan genom sponsring förknippas med aktörer som kan påverka synen på Svenska kyrkan negativt. De som vill sponsra Svenska kyrkans verksamhet måste bära en etik och en kvalitet som överensstämmer med Svenska kyrkans värdegrund.

Att en så stor organisation som Svenska kyrkan nationellt skulle ingå sponsoravtal är inte realistiskt, däremot finns det inget som hindrar att församlingar och pastorat samverkar med relevanta aktörer och företag för att bidra till finansiering och fler perspektiv. Det är betydligt lättare att få sponsring lokalt då den som sponsrar troligtvis vill stå närmare den kyrkobyggnad, verksamhet eller aktivitet man stödjer.

Det finns en hel del erfarenheter lokalt att inspireras av och några exempel går att läsa om i bakgrundstexten i detta betänkande.

Som framgår av bakgrundstexten finns även stöd för reflektion att hämta för en församling som överväger sponsring. Av ovan nämnda anledningar föreslår utskottet kyrkomötet att avslå punkterna 1 och 3.

Utskottet menar att kyrkostyrelsen gör ett ansvarsfullt arbete i att kontinuerligt lyfta fram vikten av det arbete Svenska kyrkan gör för att bevara, utveckla och använda kulturarvet till regering och riksdag, inte minst i samband med de kontrollstationer för den kyrkoantikvariska ersättningen som genomförs vart fjärde år. Utskottet tror däremot inte på möjligheten att lyfta behovet av retroaktiv ersättning och föreslår därför kyrkomötet att avslå punkten 2.

Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse pågår ett omställningsarbete för att prioritera och renodla den nationella nivåns uppdrag, varför utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionärernas förslag om en genomlysning av hela samfundet i punkt 4. Utskottet delar inte heller motionärernas grundsyn och motivering i denna del av motionen.

Motion 2022:26 Svenska kyrkans investerade tillgångar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:26.

Den finanspolicy Svenska kyrkan har bidrar till ansvarsfulla investeringar och är ett stöd för kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd när det fattar beslut om vilka investeringar som ska göras. Utskottet konstaterar att kapitalförvaltningen har genererat avkastning som kan finansiera flera utvecklingsåtgärder i Svenska kyrkan. Utskottet menar att det är positivt att flera församlingar och pastorat anslutit sig till Svenska kyrkans finanspolicy.

Utskottet ser i nuläget inte något behov av en ny välfärdsutredning och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen. Utskottet menar också att det är upp till varje församling att avgöra vilken verksamhet man vill initiera och ansvara för samt om man är beredd att ta det ansvar som uppdraget för välfärdstjänster kräver.

Motion 2022:34 Extra anslag till församlingar och pastorat

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:34.

Utskottet anser att det i en tid av ekonomisk osäkerhet och inflation vore oansvarigt av utskottet att föreslå kyrkomötet att bifalla ett förslag om att förbruka en del av den ekonomiska buffert som förvaltas på nationell nivå.

Avkastningen på kapitalet finansierar idag angelägna strategiska insatser och säkrar stöd för församlingar och pastorat i framtiden, kanske i en tid med helt andra förutsättningar och trängande behov.

Vid förra årets kyrkomöte behandlades en motion med liknande innehåll som kyrkomötet avsåg efter noga behandling i ekonomiutskottet. Med detta i färskt minne och då utskottets hållning i frågan är oförändrad föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2022:34 i sin helhet.

Utskottet vill dock betona att en dialog med kyrkostyrelsen under mandatperioden om hur de gemensamma resurserna bör användas på sikt är nödvändig. Likaså är den redogörelse som kyrkostyrelsen lämnat i årets skrivelse, bilaga 1, något som utskottet uppskattar och önskar ta del av varje år.

Motion 2022:65 Inrättande av elfond**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:65.

Motionärerna lyfter frågor som ekonomiutskottet finner mycket angelägna. Det är hög tid att fortsätta ansträngningarna för klimatomställning i Svenska kyrkan och investera i förnybara energikällor, såsom vindkraft och solenergi.

Utskottet menar att det arbete som pågår i Svenska kyrkans färdplan för klimatet är ett sammanhang där fossilfri elförsörjning ingår som en naturlig del. De mål som finns för prästlönetillgångarna i färdplanen är likaså ett sätt att driva på investeringar i sol- och vindkraft i mindre och större projekt samt i samverkan inom Svenska kyrkan och med andra aktörer. Utskottet ser fram emot förslaget som kyrkostyrelsen utlovat kyrkomötet nästa år inför etapp 2 av färdplanen för klimatet och som nu förbereds i dialog med stiftet. Utskottet menar att det är bättre att satsningar så som de motionärerna föreslår kommer in i detta sammanhang. Det är dessutom en mycket stor summa pengar som motionärerna föreslår ska avsättas, särskilt i tider av ekonomisk osäkerhet.

Slutligen vill utskottet framhålla hur ekonomiskt lönsamma investeringar i grön energi kan vara. Flera av de församlingar som hittills agerat, utan stöd från nationell nivå, har snabbt fått en bärande verksamhet efter sin investering.

Av ovan nämnda anledningar föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 7 oktober 2022

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojidkow, Victor Backström, Cecilia Rogne, Niklas Larsson, Bengt Kjellgren, Fredrik Ottesen, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Inger Lindeskog, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilka Andersson, Annika Nyman, Christina Södling, Lena Orstadius, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, David Lång, Anna Stenberg, Cecilia Gyllenberg Bergfath och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Överröstade i ekonomiutskottet reserverar vi oss mot dess beslut att på angivet sätt genomföra en strategisk satsning med gemensamma kommunikationsinsatser för att öka Svenska kyrkans synlighet som kyrka (s. 13) samt att under planeringsperioden anslå 45 miljoner kronor för detta (s. 23). Vår mening är att nationella annonskampanjer i form av affischer, filmsnuttar och liknande inte är bästa sättet att väcka ett fördjupat intresse för kyrkan. Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift. Nationell nivå ska inte vara en pastoral nivå. Religionssociologiska studier visar att medlemmarnas och särskilt yngre medlemmars relation till den lokala pastoralanivån (församlingen) är svag. Långsiktigt är det den personliga relationen till kyrkan

som avgör viljan till fortsatt medlemskap. Kunskapen om kyrkan som institution är måhända inte djup men de flesta har översiktlig kunskap. Det är en personlig relation som saknas. Under en tid – t o m någon generation – kan ett medlemskap kvarstå på grund av tradition eller solidaritet. De nedåtgående medlemstalen främst bland yngre visar att ett sådant förhållande till kyrkan dock inte är långsiktigt bärkraftigt. Utträden sker inte på grund av okunskap. Utträdet sker på grund av bristande relation. Relationen kan vara kollektiv såsom familjens eller individuell. Viljan till deltagande i gudstjänsten vid dop, konfirmation, vigsel och begravning och vid de stora kyrkliga högtiderna är för en folkkyrka viktig. Likaså det diakonala arbetet och undervisningen. Församlingens ansvar för att göra detta synligt måste tas på största allvar. Vår bedömning är liksom övrigas i kyrkostyrelsen att församlingens kommunikation ofta är bristfällig. Enligt vår mening är den tyvärr ofta svagare än för några årtionden sedan. Traditionella församlingsblad till alla hushåll är inte längre vanligt förekommande och nya kommunikationsvägar som når enskilda utanför ”den trogna församlingens kärnan” har inte skapats. Riktade inbjudningar och kyrklig närvaro i lokalsamhället blir ovanligare. Standardiserade hemsidor och avsaknaden av den lokala kyrkans ofta månghundraåriga symboler tydliggör inte den lokala traditionen. Brett inriktad och varierad undervisning saknas ofta. Församlingarna efterlyser stöd från nationell nivå. Vi delar uppfattningen att hjälp till församlingens kommunikation är angelägen. Så är t ex digitalt processtöd för ”Att följa medlemmen”, idébanker, bildbanker, texter och liknande angeläget stöd för det lokala arbetet. Centrala insatser för gemensamt arbete t ex ACT är motiverat men sambandet mellan det lokala, stiftet, det nationella och den världsvida kyrkan bör vara en del i den lokala kommunikationen. I en digital värld blir den lokala kommunikationen tillgänglig utan geografiska gränser men vittnar likväl om en miljö för personligt möte inom församlingen. Naturligtvis bör befintliga sökvägar från den gemensamma webben bestå och utvecklas. En nationell kampanj leder tankarna till en riksorganisation eller ett riksomfattande företag som ”arbetar på sitt varumärke”. Budskapet blir lätt ytligt. Målsättningen må vara att väcka intresse för församlingens liv men det är inte säkert att så blir fallet. Informationen kring kyrkovalet har uppfyllt kravet på att göra detta känt men samtidigt har den, som vi förstår det, föranlett utträden från personer som bringats till insikt om sin bristande relation till kyrkan. Men även om nationella kampanjer väcker ett positivt intresse blir det sannolikt inget långsiktigt engagemang om de inte följs upp av lokalt arbete. Kan då inte bådadera äga rum? Jo, naturligtvis, men vi befarar att den gemensamma kommunikationen kan träda istället för det långt viktigare lokala arbetet, som på ett genuint sätt vänder sig till folket på orten. Kostnaden 45 miljoner att uttaxeras från lokal nivåns kyrkoavgifter måste ifrågasättas. Del därav är motiverat för det stöd vi nämnt men risken är att merparten av insatsen blir direktreklam. Gemensamma administrativa system såsom lönecenter och ekonomiservice är stödfunktioner. Förhoppningsvis leder dessa till lägre kostnader för lokal nivå. Men den gemensamma kommunikationen är att överföra en del av församlingens grundläggande uppgift till central nivå. Målet är att den gemensamma kommunikationen ska fylla brister i den lokala kommunikationen. Vi ifrågasätter möjligheten att uppnå detta.

Yrkande: I fråga om målbild 1, avsnittet En närvarande och synlig kyrka, sid 13 f. ska det inte avsättas medel för en strategisk satsning med gemensamma kommunikationsinsatser. Ramen för 2023 ska minskas med 20 miljoner kronor, planeringsram för 2024 med 15 miljoner kronor samt planeringsram för 2025 med 10 miljoner kronor.

Victor Backström, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Bengt Kjellgren, Marcus Romedahl och Fredrik Ottesen.

Reservation 2

Ett anslag på 45 miljoner kronor under tre år till medieköp hade absolut kunnat motiveras ifall det handlat om att sprida kunskap om tron, kännedom om kyrkans liv eller om det varit en missions- eller evangelisationssatsning. Ett sådant kommunikationsstöd har också efterfrågats, som församlingarna kan följa upp och bygga vidare på lokalt, enligt kyrkokansliet. Att däremot bygga varumärket Svenska kyrkan genom att låta externa medieföretag skapa och sprida en positiv bild av den yttre organisationen Svenska kyrkan verkar fruktlöst. Kännedom om Svenska kyrkan får man framför allt lokalt, i mötet med levande människor som gestaltar tron i sitt och församlingens liv.

Yrkande: I fråga om målbild 1, avsnittet En närvarande och synlig kyrka, sidan 13 f. ska det inte avsättas medel för en strategisk satsning med gemensamma kommunikationsinsatser. Ramen för 2023 ska minskas med 20 miljoner kronor, planeringsram för 2024 med 15 miljoner kronor samt planeringsram för 2025 med 10 miljoner kronor.

Inger Lindeskog

Särskilt yttrande

I skrivelsen för ekonomi och verksamhet finns en post om 45 miljoner kronor över tre år för en särskild kommunikationssatsning. Den beskrivande texten är mycket kortfattad vad gäller satsningens syfte och innehåll. Efter samtal med generalsekreteraren och biträdande generalsekreterare har bilden klarnat något men inte tillräckligt för att vara helt nöjaktigt.

En så pass stor extra satsning kräver tydlighet gällande innehåll och riktning. Jag vill här skicka med en önskan om tydligare kommunikation i relation till skrivelsens mottagare.

Anders Lundberg

Särskild mening 1

Jag anmäler särskild mening i enlighet med reservation 1.

Bertil Olsson

Särskild mening 2

Motion 2022:65 Inrättande av elfond. Motionärerna har lyssnat in ekonomiutskottets mening och vi har insett att motionens intention inte framgått tillräckligt tydligt och vi delar till viss del utskottets invändningar. Faktum kvarstår dock att flera stift inte kan investera i solceller och vindkraft i den takt som skulle behövas utifrån omvärldsläget och hållbarhetsperspektivet. Därför kommer vi att återkomma med ett ändringsyrkande som handlar om att stiftet ska kunna få stöd att göra större investeringar. Det som stiftet själva har resurser att göra på området förväntar vi oss fortsätter enligt plan. Motionens syfte är att hjälpa stiftet att göra större investeringar än de själva har kapacitet att göra. Själva uppbyggnaden av stödet, såsom självfinansieringsgrad och fördelning mellan stiftet, överlåter vi till kyrkostyrelsen att besluta om.

Cecilia Gyllenberg Bergfasth

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2022:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Till ekonomiutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Ekumenikutskottet tackar för möjligheten att yttra sig över rubricerade skrivelse och vill framföra sin uppskattning över de extra medel som enligt tabell 10 respektive 13 finns till förfogande för Act Svenska kyrkan respektive Svenska kyrkan i utlandet under åren 2023 och 2024. Utskottet uppskattar även att Målbild 1 uppmärksammar utlandsförsamlingarnas ekumeniska roll (skrivelsen s. 12) och att Målbild 2 uppmärksammar såväl ekumenik och interreligiös dialog som internationell mission och diakoni (skrivelsen s. 14–16). Utskottet ser även interreligiöst lärande som väsentligt, inte minst för att motverka hoten mot demokratin. Ekumenikutskottet menar vidare att ekumeniska och interreligiösa perspektiv är värdefulla även för församlingar och pastorat i Sverige och vill påtala som en brist att sådana skrivningar saknas under Målbild 1.

Utskottet vill också betona att den nedtrappning av medel till internationella ekumeniska organ som förbereds inte får gå fortare än att organisationerna hinner reformera sina strukturer, så att de fortsatt kan bära den samverkan som är så viktig och som Svenska kyrkan i så hög grad betonar. Utskottet månar om relationerna och stödet till de lutherska minoritetskyrkorna i Sverige.

Ekumenikutskottet inser att Svenska kyrkan står inför krympande ekonomiska resurser och att de ekonomiska begränsningarna för församlingar och pastorat i Sverige inte är kompatibla med oförminskade utrikes kostnader. Vi vill dock påtala att vi ännu inte är övertygade om att skrivelsens textdelar helt går i takt med siffersummeringarna. Utskottet oroas av konsekvenserna av sjunkande biståndsanslag generellt och för Svenska kyrkans del av de sänkta anslagen till Act Svenska kyrkan. Utskottet sätter frågetecken för realismen i att insamlade medel till Act Svenska kyrkan kan förväntas öka i den takt som tabell 12 redovisar (s. 31). Detta måste följas uppmärksam, så att insatser i samarbete med partners inte riskerar att behöva avbrytas.

Utskottet vill lyfta fram stiftens betydelse för att öka engagemanget för Act Svenska kyrkan och för att den fortsatta förankringen av namnet ska bli framgångsrik.

Uppsala den 5 oktober 2022

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Klas Corbelius, Agneta Brendt, Christian Bonde, Edvina Palmcrantz, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Per Hanö, Mona Olsson, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Yvonne Stålnacke, Peter Weiderud, Birgitta Nilsson, Josefine Carlsén, Lars-Ivar Ericson, Tomas Jansson, Johan Hjertén, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Birgitta Axelsson Edström, Maria Hjernerth och Kerstin Rossipal.

Biskop Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets yttrande 2022:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Till ekonomiutskottet

Förvaltarekapsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1

Förvaltarekapsutskottet har tagit del av kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi åren 2023–2025 och noterar med glädje att skrivelsen visar en tydlig lyhördhet för synpunkter som tidigare års utskott lämnat.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsen inte förutser att den kyrkoantikvariska ersättningen kommer att höjas under planeringsperioden. Detta innebär att mer av de tillhörigas kyrkoavgift måste avsättas för att vårda ett av hela Sveriges största sammanhängande kulturarv. Detta när kyrkoavgiften förutses minska under planeringsperioden. Kyrkostyrelsens påverkansarbete med att öka den kyrkoantikvariska ersättningen måste fortsätta och intensifieras. Församlingar och stift måste stötta detta bland annat genom att på olika sätt göra känt vilka insatser som krävs för att värna det kulturarv som kyrkan har att förvalta.

Förvaltarekapsutskottet vill avsluta med att uttrycka sin uppskattning för den medvetenhet som visas i skrivelsen för att arbeta på ett sätt som är hållbart i alla avseenden. Genom detta förhållningssätt visar Svenska kyrkan att vi känner samma angelägenhet för ett arbete för den rättvisa och hållbart globala gemenskap som uttryckts i Kyrkornas världsråds uttalande ”The Living Planet: Seeking a Just and Sustainable Global Community”.

Uppsala den 6 oktober 2022

På förvaltarekapsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Anneli Kihlstrand, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm och Karl-Gunnar Svensson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Susanne Stenlund, Mikael Sjölund, Katarina Lövgren, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Ellionor Moberg, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein, Marie Buhr och Gun Gabrielsson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2022:1

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2023–2025**

Till ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1, begränsat till förslag som avser avsnitt 6 Målbilder och verksamhetsinriktning

Utskottet önskar att skrivelsen varit tydligare när det gäller genomförande och uppföljningen av programmet Lärande och undervisning. Utskottet har, med förtroende för programmets målsättning och långsiktighet, under flera år avslagit motioner som rör lärande och undervisning med hänvisning till det pågående arbetet i programmet.

Utskottet anser att det är viktigt att programmet följs upp och det ska framgå tydligt när och hur detta ska ske.

Utskottet vill också påminna om det arbete som sker i stiftens och som på olika sätt är en konsekvens av programmet.

Uppsala den 5 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Sara Waldenfors, Erik Vikström, Ann-Sofie Karlsson Ågren, David Svensk, Linda Isberg, Johannes Imberg, Anneli Öljarstrand, Nina Wahlin, Mats Ershammar, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Torbjörn Aronsson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anne Lundberg, Agneta Ivemyr, Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Marie Rydén Davoust, Jakob Schwartz, Xerxes Åkerfeldt, Birgitta Johansson Huuva, Magnus Hedin Monica Johansson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Anderas Holmberg och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2022:1y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Till ekonomiutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Organisationsutskottet har ombetts att yttra sig över ovan nämnda skrivelse avseende för utskottet relevanta delar i avsnitt 6, Målbilder och verksamhetsinriktning.

Utskottet välkomnar de resonemang som förs i skrivelsen rörande digitalisering och samverkan. Särskilt vill utskottet framhålla den positiva betydelsen för utlandsförsamlingarna av fortsatt digitalisering.

Samtidigt förtjänar framhållas det utskottet tidigare anfört om betydelsen av att den lokala nivån tillförsäkras en reell delaktighet i den pågående utvecklingsprocessen, såväl avseende digitalisering och samverkan, som avseende kommande långsiktiga utredningar för framtidens kyrka. Det är viktigt att det framtida arbetet har sin grund i behoven på lokal nivå. Detta innebär enligt utskottets mening att det är behoven hos församlingar, i dess egenskap av den primära enheten inom Svenska kyrkan, som måste vara styrande och i fokus för framtida samverkansprocesser.

Utskottet vill också understryka vikten av att valfriheten för församlingarna kvarstår när det gäller de administrativa tjänster som kyrkostyrelsen tillhandahåller samt att finansieringen av tjänsterna även framgent bör ske på ett sådant sätt att den enhet som utnyttjar en tjänst också är den enhet som betalar kostnaden för tjänsten.

När det gäller Svenska kyrkans roll i totalförsvaret vill utskottet betona att detta är en stor fråga för Svenska kyrkan på samtliga nivåer.

Utskottet noterar också kyrkostyrelsens uppmaning till kyrkomötet att överväga förändringar av sitt format som tar hänsyn till demokratiska och ekonomiska aspekter. Utskottet, som i grunden är positivt till bland annat digitala utskottssammanträden, vill här anföra att även till synes små förändringar i formatet kan få stor betydelse för den demokratiska strukturen och att sådana förändringar därför kräver en god och noggrann process i kyrkomötets presidium och i kyrkomötet.

Utskottet vill slutligen påpeka att det är viktigt att göra åtskillnad på informations-säkerhet som handlar om att skydda och säkra tillgänglighet för kyrkans information och cybersäkerhet som handlar om att skydda sig mot intrång.

Uppsala den 5 oktober 2022

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Ulf Bjereld, Jenny Thor, Carl Johan Karlsson, Inga-Lill Röhr, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Håkan Widepalm,

Elisabeth Kullenberg, Petter Nilsson, Mats Berglund, Carin Åblad Lundström, Irene Oskarsson, Olov Lindquist och Anette Nordgren.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Solveig Oskarsson, Roberth Krantz, Sebastian Ekeröth Clausson, Victor Ramström, Johanna Öhman, Roger Larsson, Anna-Karin Andersson, Eva-Lena Fungmark, Hanna Hesser Nordin, Robert Fredriksson, Lars B Andersson, Ann-Marie Strömberg och Maria Andersson.

Biskoparna Karin Johannesson och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2022:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Till ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025

Yttrandet är avgränsat till förslag som avser för sakutskottet relevanta delar i avsnitt 6 Målbilder och verksamhetsinriktning.

Utskottet vill framföra ett tack för en väl genomarbetad och relevant omvärldsanalys. Hotet mot demokratin, flyktingströmmar till följd av krig och ett förändrat klimat, samhällets särdragning och den psykiska ohälsan är alla frågor som i hög grad både påverkar och utmanar Svenska kyrkan. Utskottet vill understryka att de brister som finns i välfärdssystemet väcker en större förväntan på kyrkans bidrag – men att det också tar större resurser i anspråk, inte minst lokalt i församlingarna. Utskottet vill till kommande arbete med omvärldsanalysen lyfta att vi som kyrka behöver prata mer om existentiell hållbarhet. En del av ohälsan faller tillbaka på sekulariseringens effekter.

Vidare menar utskottet att digitaliseringens hot och utmaningar är att ta på allvar. Både ur ett utanförskapsperspektiv, demokratiseringsperspektiv och ur ett hållbarhetsperspektiv där det också utmanar kyrkomötets egna arbetsformer. Det är av vikt att prata när möten kan vara digitala eller bör ske på plats.

Utskottet ser med tillfredsställelse på det målarbete som finns och vill understryka tre områden angående målen:

1. Existentiell hälsa och andlighet är Svenska kyrkans specialområde. Frågan om existentiell hälsa bör inte frikopplas från frågan om psykisk ohälsa.
2. Frågan om en närvarande och synlig kyrka är en grundbult och en förutsättning för Svenska kyrkans arbete, inte minst för att nå de grupper som lider av psykisk ohälsa eller på annat sätt behöver kyrkans stöd. Här behöver institutionssjälavården synliggöras och förtydligas.
3. Religionsdialogen bör lyftas fram som ett viktigt verktyg för integration och ett stabilt samhälle.

Uppsala den 5 oktober 2022

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

E 2022:1
Bilaga 5

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Anette Pettersson, Fredrik Schandorff, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Rodney Engström, Inger Hagelin, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2022:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2022:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021. Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisningen samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2021. Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen och att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsen ansvarsfrihet för räkenskapsåret. Betänkandet omfattar även motion 2022:18 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen.

Ekonomiutskottet föreslår att kyrkomötet fastställer årsredovisningen, resultaträkning och balansräkning samt beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2021. Utskottet föreslår därutöver att motion 2022:18 avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021,
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2021,
3. avslå motion 2022:18.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2022:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021,
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2021.

Motionens förslag

Motion 2022:18 av Ronnie Nilsson, Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande hållbarhetsredovisningar inkludera

1. teologisk hållbarhetsredovisning med strategiskt uppbyggda och mätbara mål och delmål,
2. medlemsmässig hållbarhetsredovisning med strategiskt uppbyggda och mätbara mål och delmål,
3. organisatorisk hållbarhetsredovisning med strategiskt uppbyggda och mätbara mål och delmål.

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserade av de delar som behandlar respektive utskotts sakområde. Följande yttranden har inkommit.

Från samhälls- och kulturutskottet, SK 2022:2y, *bilaga 1*. Från ekumenikutskottet, Eu 2022:2y, *bilaga 2*. Från kyrkolivsutskottet, KI 2022:2y, *bilaga 3*.

Bakgrund

Skrivelsen

Årsredovisning 2021 för Svenska kyrkans nationella nivå

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Årsredovisning 2021 för Svenska kyrkans nationella nivå*. Dokumenten har utvecklats i enlighet med kyrkomötets synpunkter och önskemål och består numera av ett enda dokument mot tidigare tre (föregående år två) där den formella finansiella rapporten Årsredovisning ingår som bilaga. Hållbarhetsredovisningen är i likhet med föregående år integrerad i årsredovisningen men numera som noter till förvaltningsberättelsen i stället för integrerad i verksamhetsberättelsen.

Dokumentet inleds med avsnitt där ärkebiskop och generalsekreterare kortfattat redogör för de viktigaste händelserna under det gångna året utifrån respektive ansvarsområde. Avsnitt 4 beskriver bland annat den nationella nivåns fyra uppdrag: stöd till stift och församlingar för utveckling av församlingslivet, företrädarskap, stöd till en god förvaltning samt inomkyrklig reglering. Här beskrivs även organisation, omvärldsfaktorer som ligger till grund för kyrkostyrelsens beslut samt hur Agenda 2030 tolkas och implementeras av Svenska kyrkans nationella nivå.

Avsnitt 5, *Verksamhetsuppföljning*, redovisar exempel på den omfattande verksamhet som bedrivs med de av kyrkomötet fastställda målbilderna som utgångspunkt och avsnitt 6, *Ekonomi*, beskriver verksamheten ur ett ekonomiskt perspektiv. Här framgår utfall i förhållande till budget. Verksamhetens resultat, ett budgeterat underskott om -394 miljoner kronor, var 162 miljoner kronor bättre än beräknat som en följd av både ökade intäkter och minskade kostnader. Genom den goda avkastningen inom finansförvaltningen avviker årets resultat kraftigt mot budget, ett överskott om 1 638 miljoner kronor mot ett budgeterat underskott om -22 miljoner kronor.

Den formella finansiella rapporten *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå* redovisas därefter i form av bilaga 1.

I *förvaltningsberättelsen* lämnas information om bland annat styrning och ledning, legal struktur med mera. Här redovisas även ett urval väsentliga händelser under året, totala intäkter och kostnader, det finansiella kapitalets marknadsvärde, hållbarhetsupplysningar samt uppgifter om förväntad framtida utveckling samt risker och osäkerhetsfaktorer för nationell nivå och slutligen utfall för den nationella nivåns eget kapital i relation till av kyrkomötet fastställt mål på storleken på det egna kapitalet.

Det urval av väsentliga händelser som lyfts fram är Högsta förvaltningsdomstolens dom som fastställer att inomkyrkligt tillhandahållna tjänster inte är moms- eller inkomstskattepliktiga, kyrkovalet, den offentliga ursäkten till den samiska folket, arbetet med projektet Färdplan för klimatet, starten av Svenska kyrkans löneservice i Uddevalla samt de statliga bidrag Svenska kyrkan erhållit med anledning av pandemin.

Årets resultat för Svenska kyrkans nationella nivå uppgick till 1 638 (235) miljoner kronor. Skillnaden mot föregående år beror i huvudsak på hög avkastning i kapitalförvaltningen.

Väsentliga riskområden som beaktats är risk för skadat förtroende, verksamhetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen, omvärldsrisker samt medlemsutvecklingen.

Det egna kapitalet uppgick vid utgången av räkenskapsåret 2021 till 11 545 miljarder kronor vilket överstiger kyrkomötets beslutade lägstanivå om 10 miljarder kronor. Den kraftiga nedgången på finansmarknaden under första halvåret 2022 har dock påverkat det egna kapitalet negativt.

Ett nytt avsnitt avseende hållbarhet har tillkommit i årsredovisningen, 14 Hållbarhetsnoter, vilka utgör noter till de lagstadgade hållbarhetsupplysningarna i förvaltningsberättelsen. I 2020 års årsredovisning var denna rapportering integrerad i verksamhetsberättelsen. Hållbarhetsnoterna beskriver kyrkostyrelsens styrning av hållbarhetsarbetet, den risk- och väsentlighetanalys som ligger till grund för prioriteringar inom området samt resultat och effekter av detta arbete. Kyrkostyrelsens redogörelse för risker utgår från förståelsen att en organisation påverkas av omvärldsfaktorer liksom den i sin verksamhet påverkar omvärlden, en så kallade dubbel materialitet. Båda dessa redogörelser är lagstadgade i årsredovisningslagen men presenteras i olika delar av förvaltningsberättelsen.

Av revisionsberättelsen i årsredovisningen framgår att revisorerna har reviderat årsredovisningen vilket omfattar sidorna 32–75 av dokumentet med undantag för sidorna 36–37 samt 65–74. Därutöver har revisorerna, enligt gällande regelverk, granskat Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning på sidorna 36–37 samt 65–74 och för denna del bestyrker att en lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats. Revisorernas uppfattning är att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och att den ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Svenska kyrkans nationella nivåns finansiella ställning, finansiella resultat och kassaflöde per den 31 december 2021 samt att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen samt att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Motionen

Motion 2022:18 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Dimensioner av hållbar utveckling

FN:s världskommission för miljö och utveckling lanserade 1987 begreppet hållbar utveckling i rapporten *Vår gemensamma framtid*. Begreppet gavs då det ramverk som fortfarande är den vanligaste definitionen av hållbar utveckling: ”Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.” En hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin. Alla delar av både människa och skapelse – och verksamheter – kan inordnas i dessa dimensioner. De tre dimensionerna används i lokala och globala sammanhang och redovisas ibland som en ”tårta”, där dimensionerna bär och vilar på varandra. Arbetet för hållbar utveckling är mångfacetterat och dimensionerna är gränsöverskridande och beroende av varandra, vilket innebär att alla institutioner i samhället (det offentliga, det privata, civilsamhället och individen) måste samarbeta och samverka för att uppnå en hållbar utveckling.

Svenska kyrkans nationella nivå har i sitt hållbarhetsarbete och i det hållbarhetsarbete som kyrkostyrelsen lyfter i dialog och samverkan med övriga samhället, lagt till en dimension som omsluter de övriga: den andliga och existentiella dimensionen. Här finns Svenska kyrkans teologi, värderingar och ställningstaganden. Detta visar Svenska kyrkans unika bidrag i arbetet för en hållbar utveckling. I det arbete som rör den teologiska reflektionen kring hållbarhetsfrågorna säkerställs detta genom regleringen i kyrkoordningen 12 kap. 3 a § där det framgår att kyrkostyrelsen ska begära in yttranden från biskopsmötet samt att motsvarande process finns vid beredning av teologiska frågeställningar vid kyrkomötet där läronämnden ska yttra sig (kyrkoordningen 11 kap. 16–18 §§). Kyrkostyrelsen arbetar för att, utifrån de väsentliga risker som identifierats och den påverkan Svenska kyrkan har på omvärlden, integrera hållbarhetsdimensionerna i den löpande verksamheten, både när den styrs, genomförs och följs upp. Detta innebär att hållbarhetsarbetet ska bäras av alla anställda och förtroendevalda på den nationella nivån.

Tidigare behandling

Vid 2020 års kyrkomöte behandlades en liknande motion, motion 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsarbetet. Ekonomiutskottet föreslog att motionen skulle avslås med hänvisning till att det inte ansågs finnas skäl att utvidga den etablerade och grundläggande uppdelningen eftersom tillägget andlig/existentiell hållbarhet finns med och komplexiteten kring begreppet hållbarhet skulle öka om fler dimensioner tillförs. Utskottet ansåg att det teologiska perspektivet genomsyrar de övriga dimensionerna och därför inte kan redovisas separat. Den kyrkosyn som motionen ger uttryck för ansågs inte heller vara representativ för Svenska kyrkan. Detta blev även kyrkomötets beslut.

Vidareutveckling av års- och hållbarhetsredovisningen

Års- och hållbarhetsredovisningen har utvecklats de senaste åren för att harmoniera bättre med kyrkostyrelsens planering i Verksamhet och ekonomi, minska upprepningar i flera olika dokument och effektivisera informationen om vad kyrkostyrelsen planerar och genomför.

Årsredovisningens regelverk, inklusive kraven avseende hållbarhetsredovisning, innehåller lagreglerade parametrar där tillägg kan göras för att öka förståelsen av den

organisation eller den bransch som årsredovisningen avser. Rapporteringen omfattar endast Svenska kyrkans nationella nivå och inte hela trossamfundet med alla dess organisatoriska delar.

E 2022:2

Utskottets överväganden

Årsredovisningens innehåll

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisningen samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021.

Utskottet ansluter sig till kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet har som en del av beredningen hållit överläggningar med revisorerna, generalsekreterare och chefer vid kyrkokansliet samt med kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få särskilda frågor belysta och fördjupad förståelse för skrivelsen. Utskottet har även tagit del av och beaktat de yttranden som inkommit från andra utskott.

Årsredovisningen har för 2021 antagit en ny form, där årsredovisningen, hållbarhetsredovisningen och den tidigare bilagan Resultatrapport integrerats i ett och samma dokument. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att dokumentet fortsätter att utvecklas i den riktning utskottet önskat vilket dock medför att detaljeringsgraden i vissa delar har fått ge vika för en bredare och mer övergripande redovisning av Svenska kyrkans nationella nivåns breda verksamhet.

Utskottet har vid tidigare kyrkomöten påtalat att man önskar se mer av mätbara mål och data på hållbarhetsområdet. Den önskan kvarstår. Utskottet noterar dock att redovisningen för hur hållbarhetsarbetet utvecklats är mer utförlig än tidigare år.

Utskottet instämmer i samhälls- och kulturutskottets yttrande avseende vikten av att arbeta med

- ◆ att synliggöra värdet av Svenska kyrkans diakoni och vikten av att göra kyrkans roll i civilsamhället mer känd. Efterfrågan på kyrkan är stor bland institutionerna, som fängelser, sjukhus, häkten, förvar och vård. Institutionerna är också en viktig kontaktyta med människor som i låg grad har tidigare erfarenhet av Svenska kyrkan,
- ◆ vikten av ekonomisk hållbarhet genom samverkan och effektivisering för Svenska kyrkan och dess bidrag till världens klimatmål med projektet Färdplan för klimatet,
- ◆ Svenska kyrkans offentliga ursäkt till det samiska folket för de oförrätter som begåtts i historien.

Utskottet vill därutöver även betona ekumenikens betydelse inom och för Svenska kyrkans verksamhet bland annat utifrån perspektivet samverkan.

Utskottet har med intresse tagit del av revisorernas rapportering från deras granskning av den nationella nivån och erfar att även revisorerna noterat förbättringar avseende utvecklingen av informationen i den finansiella rapporteringen i jämförelse med föregående år.

Granskningarna har haft fokus på riskområden såsom den finansiella verksamheten men även andra områden som avser väsentliga poster och/eller där det finns stor risk för fel.

Ansvarsfrihet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2021.

Utskottet ansluter sig till revisorernas förslag.

Motion 2022:18 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:18.

Utskottet konstaterar att en mycket snarlik motion behandlades av kyrkomötet så sent som 2020 där motionen avslogs med motiveringen att det inte finns skäl att utvidga den etablerade och grundläggande uppdelningen, att det teologiska perspektivet genomsyrar de övriga dimensionerna, och därför inte kan redovisas separat samt att den kyrkosyn som motionen ger uttryck för inte är representativ för Svenska kyrkan.

Det tillägg som avser andlig/existentiell hållbarhet innebär i sig en utvidgning av hållbarhetsbegreppet och utskottet anser att detta tillgodoser delar av motionärens intentioner. Den integrerade hållbarhetsredovisningen i årsredovisningen berör också delvis de aspekter motionären anför. I övrigt anser inte utskottet att några nya omständigheter tillkommit som kan föranleda en förändrad hållning från utskottets sida. Utskottet föreslår därmed avslag på motionens samtliga tre punkter.

Uppsala den 6 oktober 2022

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojdkow, Victor Backström, Cecilia Rogne, Magnus Ek, Bengt Kjellgren, Fredrik Ottesen, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Inger Lindeskog, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilikka Andersson, Annika Nyman, Christina Södling, Lena Orstadius, Jan-Hugo Nihlén, Niklas Larsson, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, David Lång, Anna Stenberg, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2022:2

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2021**

Till ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021.

Utskottet uppskattar kyrkostyrelsens skrivelse och menar att den redovisning som lämnas ger en bra bild av Svenska kyrkans verksamhet. Årsredovisningen redogör på ett bra sätt för omvärldens utmaningar och på vilket sätt arbetet sker för att möta dem. Pandemin har medfört en *genomgripande* omställning för Svenska kyrkans samtliga nivåer, inte minst bör kyrkan med den ökade digitaliseringen ur flera hållbarhetsperspektiv pröva hur den egna mötesstrukturen ser ut. Utskottet önskar också framåt att institutionssjälvvården tydliggörs när kyrkans roll i samhället beskrivs. Vidare önskar utskottet med anledning av detta en mer fyllig redogörelse av kyrkans röst i samhällssamtalet.

Utskottet vill med anledning av årsredovisningen särskilt understryka vikten av arbetet med

- ◆ att synliggöra värdet av Svenska kyrkans diakoni och vikten av att göra kyrkans roll i civilsamhället mer känd. Efterfrågan på kyrkan är stor bland institutionerna, som fängelser, sjukhus, häkten, förvar och vård. Institutionerna är också en viktig kontaktyta med människor som i låg grad har tidigare erfarenhet av Svenska kyrkan,
- ◆ vikten av ekonomisk hållbarhet genom samverkan och effektivisering för Svenska kyrkan och dess bidrag till världens klimatmål med projektet Färdplan för klimatet,
- ◆ Svenska kyrkans offentliga ursäkt till det samiska folket för de oförrätter som begåtts i historien.

Erfarenheterna av pandemi, social oro och klimatpåverkan – och nu inte minst kriget i Ukraina – understryker redogörelsen i årsredovisningen om att Svenska kyrkan behöver stärka beredskapen för framtida kriser. Både i digitala och fysiska sammanhang. Vidare önskar utskottet understryka att arbetet med Lärande och undervisning bara har börjat och att det inte får ta slut med projektets avslut.

Uppsala den 6 oktober 2022

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö,

Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Anette Pettersson, Fredrik Schandorff, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Rodney Engström, Inger Hagelin, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2022:2

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2021**

Till ekonomiutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över KsSkr 2022:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021

Ekumenikutskottet tackar för möjligheten att yttra sig över rubricerade skrivelse och vill framföra sin uppskattning av att utlandskyrkans ekumeniska utveckling uppmärksammas (*Målbild 1*, skrivelsen s. 17). Utskottet ser det däremot som en brist att ekumeniska och interreligiösa förutsättningar för församlingarna och pastoraten inte uppmärksammas i övrigt under målbilden.

Uppsala den 5 oktober 2022

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Klas Corbelius, Agneta Brendt, Christian Bonde, Edvina Palmcrantz, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Per Hanö, Mona Olsson, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Yvonne Stålnacke, Peter Weiderud, Birgitta Nilsson, Josefine Carlsén, Tomas Jansson, Lars-Ivar Ericson, Johan Hjertén, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Birgitta Axelsson Edström, Maria Hjernerth och Kerstin Rossipal.

Biskop Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2022:2y

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2021

Till ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över KsSkr 2022:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2021, avgränsat till det som avser för kyrkolivsutskottet relevanta delar av sidorna 8–31 i skrivelsen

Utskottet tackar för en informativ skrivelse som ger kyrkomötesledamöter och andra en bra bild av den nationella nivåns verksamhet inklusive den som finns inom kyrkolivsutskottets beredningsområde.

Utskottet önskar samtidigt en mer teologisk genomtänkt användning av ordet evangelium när det gäller beskrivningen av programmet Lärande och undervisning. Skrivelsens text lyder ”Programmet Lärande och undervisning har fortsatt, och insatser har genomförts för att visa på evangeliet om tro och livsmod och Svenska kyrkans roll i samhället” (s. 15). Utskottet menar att evangeliet är mer än bara tro och livsmod.

Uppsala den 5 oktober 2022

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Sara Waldenfors, Erik Vikström, Ann-Sofie Karlsson Ågren, David Svensk, Linda Isberg, Johannes Imberg, Anneli Öljarstrand, Nina Wahlin, Mats Ershammar, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna Lundberg, Agneta Ivemyr, Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Marie Rydén Davoust, Jakob Schwarz, Xerxes Åkerfeldt, Birgitta Johansson Huuva, Magnus Hedin, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Maria Heldt.

Biskoparna Åsa Nyström och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2022:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Sammanfattning

Betänkandet behandlar kyrkostyrelsens skrivelse 2022:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden. Utskottet föreslår att skrivelsen med godkännande läggs till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2022:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserade av de delar som behandlar respektive utskotts sakområde. Följande yttranden har inkommit.

Från organisationsutskottet O 2022:2y, *bilaga 1*. Från samhälls- och kulturutskottet SK 2022:3y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden* inklusive avsnittet *Övrig rapportering* samt två bilagor.

Av redovisningen framgår att av totalt 39 skrivelser från tidigare kyrkomöten har 19 skrivelser helt eller delvis avslutats under året, medan 21 återstår. Delar av vissa avslutade ärenden har av kyrkostyrelsen förts vidare i nya eller pågående utredningar eller på annat sätt. Några uppdrag har senarelagts med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar i planerad verksamhet. Av redogörelsen framgår beräknad tidpunkt för slutrapportering till kyrkomötet för de ärenden som ännu ej avslutats.

Kyrkostyrelsen betraktar en skrivelse från kyrkomötet som slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och, i förekommande fall, lagts fram för kyrkomötet, eller när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang

som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Skrivelser där kyrkomötet vill informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anför är i normalfallet avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till ansvarig verksamhet på nationell nivå.

Kvarvarande skrivelser är följande.

År	Nr	Rubrik
2021	KmSkr 2021:5 med F 2021:1	Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk <i>En utredning ska tillsättas, start under 2022, beräknas slutrapporteras 2024.</i>
2021	KmSkr 2021:7 med O 2021:3	Strukturfrågor <i>Promemoria med förslag på ändringar i kyrkoordningen ska tas fram under 2022 för att därefter remitteras. Beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2021	KmSkr 2021:8 med O 2021:5	Valfrågor m.m. <i>Utredningar och undersökningar startar under 2022, utveckling av stödsystem 2023. Beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2021	KmSkr 2021:12 med KI 2021:6	Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu <i>Utreds dels inom kyrkokansliet, dels i samråd med Göteborgs stift och Svenska kyrkans Unga i Göteborgs stift. Beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2021	KmSkr 2021:14 med KI 2021:11	Könsidentitet och könsuttryck <i>Ärendet bereds inom teologiska kommitténs arbete och beräknas slutrapporteras 2026.</i>
2021	KmSkr 2021:15 med KI 2021:13	Jourhavande präst <i>Ärendet bereds inom kyrkokansliet och beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2021	KmSkr 2021:20 med SK 2021:6	Diakonins kunskap <i>Ärendet bereds inom kyrkokansliet och beräknas slutrapporteras 2024.</i>
2021	KmSkr 2021:21 med SK 2021:8	Nationell dopkampanj <i>Material ska finnas klart att dela med församlingarna under hösten 2022 och våren 2023 samt slutrapporteras 2024.</i>
2021	KmSkr 2021:24 med E 2021:1	Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 <i>Punkt 1–5, 7 och 8 har lagts till handlingarna. Punkt 6 som avser utredning kring hur begravningsverksamheten ska kunna debiteras sin andel av kostnader för digitalisering och samverkan är under kartläggning och beräknas slutrapporteras 2023.</i>

2020	KmSkr 2020:10 med KI 2021:1	Jämställdheten i Svenska kyrkan, skrivelse (<i>avslutad</i>) samt uppdrag att bredda innehållet. <i>Uppdraget att bredda innehållet slutrapporteras i samband med kommande skrivelse om jämställdhet i Svenska kyrkan 2024.</i>
2020	KmSkr 2020:15 med E 2020:1 samt motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningsinsatser kring våld i nära relationer	Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin (<i>avslutad</i>). <i>Uppdragen enligt motion 2020:12 samt 2020:25 bereds av intern och extern expertkompetens. Beräknas slutrapporteras 2024.</i>
2019	KmSkr 2019:2 med E 2019:3 samt motionerna 2019:31 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea och 2019:43 Finansiering av institutionssjälavården i förhållande till utjämnings-/bidragssystemet	Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden (<i>avslutad</i>), motion 2019:31 <i>bereds inom ramen</i> för KmSkr 2017:15 Ekumeniskt möte 1925 och 2025 och motion 2019:43 <i>bereds inom ramen</i> för KmSkr 2018:5 Flygplatskyrkans framtid. <i>Beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2019	KmSkr 2019:12 med G 2019:1	Gudstjänstupplevelser <i>En forskningsöversikt lämnas till kyrkomötet som delrapportering, se bilaga 1. Kyrkostyrelsen ska under hösten 2022 ta ställning till ärendets fortsatta beredning.</i>
2019	KmSkr 2019:27 med KI 2019:6	Låt oss lära på fler sätt <i>Slutrapportering har senarelagts ett år och beräknas ske 2023.</i>
2018	KmSkr 2018:5 med SK 2018:10	Flygplatskyrkans framtid <i>Ärendets slutrapportering har senarelagts ett år och beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2018	KmSkr 2018:15 med F 2018:3	Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan <i>Beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2017	KmSkr 2017:2 med KI 2017:1	Medlemsstrategi <i>Beräknas slutrapporteras tidigast 2024.</i>
2017	KmSkr 2017:15 med Eu 2017:3	Ekumeniskt möte 1925 och 2025 <i>Beräknas slutrapporteras efter genomförande.</i>

2016	KmSkr 2016:9 med G 2016:7	Psalmboken <i>Tidpunkt för slutrapportering svårbedömd.</i>
2015	KmSkr 2015:5 med TU 2015:17	Verksamhetsberättelse 2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd <i>Beräknas slutrapporteras 2023.</i>
2014	KmSkr 2014:20 med G 2014:6	Kyrkohandbok för Svenska kyrkan <i>Beräknas slutrapporteras 2023.</i>

I avsnittet *Övrig rapportering* rapporterar kyrkostyrelsen kring projektet Överlåtelse av kyrkobyggnad. Det pågående projektet har identifierat en större komplexitet i frågorna än vad som kunnat förutses och kyrkostyrelsens arbetsutskott har därför beslutat om en revidering av uppdragsbeskrivningen men med bibehållen utgångspunkt, att stärka det gemensamma ansvarstagandet för förvaltningen av kyrkobyggnader.

Även programmet Interreligiös praktik för fred – en värld av grannar rapporteras i avsnittet *Övrig rapportering*. Själva programmet i den hittillsvarande formen har nu avslutats men arbetet fortsätter som ett självständigt praktikernätverk där Svenska kyrkans nationella nivå fortsätter att bidra och att dra nytta av nätverket.

I bilaga 1 *Gudstjänstupplevelser – en forskningsöversikt* lämnas den delrapport som kommer att ligga till grund för kyrkostyrelsens fortsatta beredning av kyrkomötets uppdrag om vilka faktorer som är viktiga för människors gudstjänstupplevelser och vilka metoder och förhållningssätt som ger framgång i gudstjänstarbetet.

I bilaga 2 *Identitetshandlingar för präster och diakoner* rapporteras hur utredningen kring tillhandahållande av identitetshandlingar för präster och diakoner har genomförts och de slutsatser som därefter ligger till grund för kyrkostyrelsens beslut i ärendet.

Utskottets överväganden

Beslut om att med godkännande lägga skrivelsen till handlingarna

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Utskottet har tagit del av skrivelsen som ger en beskrivning av den bredd och komplexitet som Svenska kyrkans nationella nivå har att verka inom.

Utskottet noterar att antalet färdigbehandlade ärenden ökat vilket är glädjande. Dock vill utskottet, i likhet med samhälls- och kulturutskottet, påpeka att utskottet ett flertal tillfällen påtalat att behandlingen av frågan rörande Flygplatskyrkans framtid bör hanteras skyndsamt. Trots detta har slutrapporteringen skjutits fram ytterligare ett år och beräknas nu slutrapporteras först 2023.

Kyrkostyrelsen har, bland annat vid samtal med utskottet, lyft behovet av att minska antalet kyrkomötesärenden som ett led i att kunna minska omfattningen av den nationella nivåns verksamhet. Utskottet menar att detta även torde innebära att en snabbare effektivering av redan befintliga kyrkomötesuppdrag är önskvärd.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsen betraktar kyrkomötets skrivelse 2016:13 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:2 Legitimation för präster och diakoner som avslutat då man ansett att en fortsatt beredning inte är meningsfull under rådande omständigheter. Utskottet vill påpeka att en sådan hantering av ärenden kan vara att föredra när uppdrag av olika skäl inte kunnat fullföljas under ett antal år.

Utskottet noterar att beredningen av frågan om överlåtelse av övertaliga kyrkor nu återupptas då frågans komplexitet varit betydligt större än vad som uppmärksammats vid tidigare beredning. Utskottet erfar dock att den nya beredningen utgår ifrån samma utgångspunkt som tidigare. Här önskar utskottet att frågan lyfts ytterligare ett steg, utifrån den nya kunskap om komplexitetens omfattning som erhållits, och att en utvärdering görs kring om detta är den enda och rätta vägen att gå.

Frågan om mer effektiv valsedelshantering har under våren 2022 beretts i ett första steg. Utskottet förväntar sig att frågan bereds ytterligare med inhämtande av synpunkter från en bredare krets av berörda inför kyrkomötet 2023.

Slutligen vill utskottet återigen lyfta det positiva i att kyrkostyrelsen tillmötesgått utskottets synpunkter på en tydlig redovisning kring när ärenden beräknas kunna avslutas som även kompletteras med de övergripande skälen till eventuella fördröjningar.

Uppsala den 6 oktober 2022

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojdkow, Victor Backström, Cecilia Rogne, Magnus Ek, Bengt Kjellgren, Fredrik Ottesen, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Inger Lindeskog, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilikka Andersson, Annika Nyman, Christina Södling, Lena Orstadius, Jan-Hugo Nihlén, Niklas Larsson, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, David Lång, Anna Stenberg, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2022:2y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Organisationsutskottet har ombetts att yttra sig över ovan nämnda skrivelse avseende de ärenden som härstammar från utskottet.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsen rapporterat ärendet Församlingens grundläggande uppgift (KS 2018–1380) som slutbehandlat.

Utskottet anförde i sitt betänkande till kyrkomötet 2018 att församlingens grundläggande uppgift inte alltid uppfattas eller beskrivs som fyra dimensioner av samma uppdrag. Utskottet noterade att det får konsekvenser för synen på den grundläggande uppgiften som en enda när den grundläggande uppgiftens olika aspekter delas upp i avgränsade verksamheter. Enligt utskottet var Svenska kyrkans verksamhetsindelning och redovisningssystem ett tydligt exempel på en sådan uppdelning av de fyra aspekterna i separata verksamheter som enligt utskottet borde undvikas.

Enligt utskottets mening går det inte av avrapporteringen i skrivelsen att utläsa om uppdraget genomförts på ett sådant sätt att utskottets intention med uppdraget tillgodosetts. Utskottet kan därför inte heller bedöma om det är rimligt att anta att ärendet är slutbehandlat eller inte.

Uppsala den 5 oktober 2022

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Ulf Bjereld, Jenny Thor, Carl Johan Karlsson, Inga-Lill Röhr, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Håkan Widepalm, Elisabeth Kullenberg, Petter Nilsson, Mats Berglund, Carin Åblad Lundström, Irene Oskarsson, Olov Lindquist och Anette Nordgren.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Solveig Oskarsson, Roberth Krantz, Sebastian Ekeröth Clausson, Victor Ramström, Johanna Öhman, Roger Larsson, Anna-Karin Andersson, Eva-Lena Fungmark, Hanna Hesser Nordin, Robert Fredriksson, Lars B Andersson, Ann-Marie Strömberg och Maria Andersson.

Biskoparna Karin Johannesson och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2022:3y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2022:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Bland de ärenden som kyrkostyrelsen återskärmar till årets kyrkomöte har samhälls- och kulturutskottet i sitt samtal valt att kommentera följande ärenden:

- ◆ Ärende (KS 2021–1624) om Sancta Birgitta klostermuseum. Utskottet konstaterar med glädje den snabba och effektiva hanteringen av ärendet.
- ◆ Ärende (KS 2018–1385) om Flygplatskyrkans framtid. Utskottet önskar en snabbare hantering av ärendet, vilket utskottet påpekat vid flera tillfällen.
- ◆ Ärende (KS 2021–1626) om Nationell dopkampanj. Utskottet har delgivits en kortare rapport om ärendets hantering och finner att den är tillfredställande.

Till utskottets sammanträde har en särskild redovisning skett om motionerna 2020:12 och 2020:25 om våld i nära relationer. Utskottet finner att arbetet sker på ett systematiskt och tillfredsställande sätt i en pågående process. Utskottet vill understryka vikten av att detta angelägna arbete sker.

Uppsala den 5 oktober 2022

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Mattias Benke, Anette Pettersson, Fredrik Schandorff, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Tomas Jansson, Rodney Engström, Inger Hagelin, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2022:4

Underhåll av kyrkobyggnader, finansiering och regelverk

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2022:33 och 2022:70.

I motion 2022:33 föreslås att de nuvarande reglerna för kyrkounderhållsbidrag ska ändras så att bidraget även möjliggör ombyggnation och omstrukturering av befintliga kyrkobyggnader samt att stiftens ska besluta om hur stor del av stiftsbidragen som ska omfördelas till församlingarna för åtgärder på kyrkobyggnaderna.

I motion 2022:70 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda hur underhåll och renovering av kyrkor av nationellt intresse ska kunna finansieras av gemensamma medel.

Utskottet föreslår att båda motionerna avslås i avvaktan på den utvärdering av Gemensamt ansvar som ska genomföras under 2023 samt den pågående remissen av utredningen Domkyrkan som katedral.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2022:33, punkt 1,
2. avslå motion 2022:33, punkt 2,
3. avslå motion 2022:70.

Motionernas förslag

Motion 2022:33 av Leif Nordlander, Reglerna för kyrkounderhållsbidrag

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ändra regelverket för kyrkounderhållsbidrag så att

1. det möjliggör bidrag till ombyggnation och omstrukturering av befintliga kyrkobyggnader så de blir användbara för nutida bruk,
2. stiftens själva kan bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader.

Motion 2022:70 av Elisabeth Sandlund m.fl., Underhåll av kyrkor av nationellt intresse

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur underhåll och renovering av kyrkor av nationellt intresse ska kunna finansieras, helt eller delvis, av gemensamma medel.

Bakgrund

Ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan

Utjämning av kostnader för kyrkobyggnader

I det nya utjämningsystemet, som fullt ut trätt i kraft 2021, finns en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader som regleras i 44 kap. 5 § kyrkoordningen. Utjämningsen innebär i korthet att församlingar som har ett lägre antal kyrkotillhöriga räknat per kyrkobyggnad än riksgenomsnittet, ska få ett kyrkobyggnadsbidrag. Om församlingen istället har ett högre antal kyrkotillhöriga räknat per kyrkobyggnad än riksgenomsnittet, får församlingen betala en kyrkobyggnadsavgift. I skrivelsen KsSkr 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem, som föregick nuvarande bestämmelse i kyrkoordningen, anförde kyrkostyrelsen följande.

Kyrkostyrelsen menar, i likhet med utredningen och flertalet remissinstanser, att det även fortsättningsvis ska ske en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader. Det är uppenbart fråga om strukturellt betingade kostnader, inte minst mot bakgrund av att de allra flesta kyrkorna har ett lagskydd mot förändring och dessutom är relativt svåra att avyttra. Det rör sig här om stora kostnader som det finns goda skäl till att alla församlingar och pastorat via utjämningsystemet tar ett gemensamt ansvar för.

I utredningens betänkande SKU 2015:1 *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* framgår följande på sidorna 240–241:

Det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhållsåtgärder där man beviljas kyrkoantikvarisk ersättning. Det är naturligtvis angeläget att sådana åtgärder som berättigar församlingar och pastorat till kyrkoantikvarisk ersättning kan genomföras. Det är en fråga om att kunna ta hand om kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med vad som krävs enligt kulturmiljölagen och som också är ett övergripande kyrkligt intresse. Det är också angeläget för berörda församlingar och pastorat att kyrkobyggnaderna kan underhållas på ett tillfredsställande sätt.

[...]

Utöver att kyrkounderhållsbidraget i huvudsak ska användas för att ge bidrag till församlingar och pastorat ska det också kunna användas till för flera församlingar gemensamma åtgärder. Sådana åtgärder bör alltid göras i samverkan med de berörda församlingarna. Flera församlingar och pastorat kan behöva hantera samma problematik i arbetet med att underhålla sina kyrkobyggnader. Det bör då vara såväl arbetsmässigt som ekonomiskt rationellt att samverka. I sådan samverkan kan också stiftet spela en viktig roll genom att till exempel kunna tillhandahålla viss kompetens.

När det gäller huruvida kyrkounderhållsbidraget får användas till investeringar som funktionsförbättrande åtgärder och om- och tillbyggnader på en kyrkobyggnad anförde kyrkostyrelsen i skrivelsen 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem följande:

Kyrkostyrelsen konstaterar att användningen av kyrkounderhållsbidraget, [...], är tänkt att användas till just underhåll av kyrkor. Ombyggnader och tillbyggnader av kyrkor bör därför inte finansieras med detta bidrag.

Stiftsbidrag

I utjämningsystemet finns även ett stiftsbidrag som regleras i 44 kap. 14 § kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen ska stiftet via stiftsbidraget få bidrag till sin egen verksamhet och för stöd till stiftets församlingar. I ovan nämnda skrivelse om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem anförde kyrkostyrelsen följande beträffande stiftsbidrag.

Det ska finnas kvar ett stiftsbidrag, som vid sidan av den egna utdebiteringen av avgift från medlemmarna i stiftets församlingar och pastorat, finansierar stiftets verksamhet. Detta bidrag används fritt av stiftet till den verksamhet de har att svara för, vilket innefattar den egna verksamheten och främjande, också ekonomiska anslag, av verksamheten hos församlingar och pastorat.

Under 2021 reviderades regelverket för användning av kyrkounderhållsbidraget och det får numera även användas till skadeförebyggande åtgärder och undanröjande av hinder för funktionsvariationer i kulturhistoriskt värdefulla kyrkobyggnader, i de fall sådana åtgärder berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning.

Nationell finansiering av kyrkor av nationellt intresse

I samband med utredningar inför relationsändringen belystes frågan om domkyrkornas ställning ur flera perspektiv och Centralstyrelsen belyste även frågan om underhållskostnaderna för de medeltida domkyrkorna. Det noterades att regeringen hade behandlat denna fråga i prop. 1998/99:38 och därvid konstaterat att dessa domkyrkor, liksom klosterkyrkorna i Vadstena och Varnhem, hade fått vissa statsbidrag mot bakgrund av att de ansetts vara av riksintresse, men att något sådant särskilt stöd inte borde utgå efter relationsändringen. Regeringen angav dock att den förutsatte att Svenska kyrkan vid fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen skulle beakta dessa kyrkobyggnaders särställning. I sitt av 1998 års kyrkomöte antagna betänkande anförde andra kyrkolagsutskottet (2KL 1998:1) att det delade regeringens uppfattning på denna punkt. Med anledning av Centralstyrelsens skrivelse med förslag till kyrkoordning för Svenska kyrkan, väcktes en motion till 1999 års kyrkomöte (KMot 1999:200) med förslag om att stiftet årligen skulle pröva om det fanns behov av kyrkobyggnadsbidrag till en särskild underhålls- och reparationsfond för domkyrkorna och klosterkyrkorna i Varnhem och Vadstena. Ekonomiutskottet yttrade sig över motionen och anförde följande.

Utgångspunkterna i motionärernas förslag är att det kan bli svårt för de församlingar som nu får ansvaret för nämnda kyrkor att själva bära underhållskostnaderna, och att det därför kan finnas skäl att stift och kyrkofond bidrar till dessa. Utskottet delar motionärernas åsikt. Redan i dag finns det flera stödformer, de i motionen nämnda kyrkobyggnadsbidragen och för närvarande ”miljardprojektet för kyrklig sysselsättning”. Strukturbidragen torde också vara tänkbara för ändamålet. I framtiden har Svenska kyrkan all anledning att begära en betydande kyrkoantikvarisk ersättning från staten. Däremot anser inte utskottet att stödet skall betalas ut till underhållsfonder utan som nu behovsprövat till angivna projekt. Utskottet avstyrker med det anförda KMot 1999:200.

Andra kyrkolagsutskottet delade ekonomiutskottets uppfattning och föreslog avslag på motionen, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Inom ramen för nuvarande utjämningsystem finns, förutom tidigare nämnda bidrag, möjlighet för både kyrkostyrelse och stiftsstyrelser att besluta om ekonomiskt stöd utan att särskilda bestämmelser om detta finns. I det stiftsbidrag som utgår finns en särskild pott, ”Bidrag domkyrka”, som är ett bidrag för gudstjänster av rikskaraktär i domkyrkor. Detta bidrag utgår i dag till Uppsala och Stockholms stift. Kyrkostyrelsen anförde följande.

Kyrkostyrelsen vill åter framhålla att avsikten med utjämningsystemet är att utjämna strukturella kostnader, det vill säga kostnader som den enskilda församlingen har små eller inga möjligheter att påverka. Incitament till brukande måste därför skapas på annat sätt. Det bör i detta sammanhang noteras att en särskild bidragsdel inom ramen för stiftsbidraget även i fortsättningen avses tillfalla Uppsala och Stockholms stift. Det bidraget avser gudstjänster av rikskaraktär i domkyrkor. Tillkommer ytterligare behov av bidrag till församlingar med välbesökta kyrkor, kommer det att finnas möjlighet för stiftens att via sin bidragsgivning till församlingarna att tillgodose dessa behov

I den utredning om domkyrkornas ställning som för närvarande remitteras, SKU 2021:1 *Domkyrkan som katedral – identitet och uppdrag*, finns förslag angående bidrag för domkyrkor. Bidraget föreslås finnas under en övergångsperiod om fem år och har inriktningen av verksamhetsstöd för de merkostnader som uppstår i verksamheten (”katedralsverksamhet”) för domkyrkor av nationellt intresse. I anslutning till detta uttalar utredningen:

Under denna period är det viktigt att stiftens själva planerar och anpassar sin verksamhet och sina resurser på ett sådant sätt att kostnaderna för domkyrkan som stiftskatedral framgent kan bäras – direkt eller, om kostnaden uppstår hos domkyrkoförsamlingen/pastoratet, indirekt – av stiftet.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Vid 2017 års kyrkomöte behandlades ett flertal motioner som rörde regelverk för bidrag till kyrkor och stiftens möjligheter till fördelning av stiftsbidragen. Samtliga motioner avslogs av utskottet vilket också blev kyrkomötets beslut. Som motiv angavs bland annat följande.

Mot bakgrund av den nya bestämmelsen i kyrkoordningen om kyrko- underhållsbidrag, konstaterar utskottet att kyrkostyrelsen inte kan biträda någon annan användning av bidraget än underhåll av kyrkobyggnader. Utskottet ser det dock som angeläget att medel inom Svenska kyrkan finns tillgängliga både för underhåll av församlingarnas kyrkobyggnader och för utveckling av dessa. Utskottet välkomnar därför kyrkostyrelsens avsikt att årligen följa upp användningen av det kyrko- underhållsbidrag som har fördelats. Vidare menar utskottet att statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnaderna särskilt bör följas upp. Detta kan lämpligen utgöra en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte.

Avseende frågan om fördelning av stiftsbidrag föreslog utskottet avslag med hänvisning till att motionärens förslag redan tillgodosågs.

Vid 2018 års kyrkomöte behandlades motionen 2018:51 Stöd för utveckling av kyrkobyggnader. Motionen föreslogs avslås med följande motivering.

[...] det finns skäl att avvakta med nya bidragsformer för kyrkobyggnader. Statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnader utgör lämpligen en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte.

Vid 2021 års kyrkomöte behandlades motion 2021:38 Reglerna för kyrkounderhållsbidrag med förenklad motionsbehandling med hänvisning till att något nytt inte tillkommit i som förändrade kyrkomötets ställningstagande. Motionen avslogs av kyrkomötet i enlighet med utskottets förslag.

I skrivelsen om verksamhet och ekonomi (KsSkr 2021:12) anförde kyrkostyrelsen följande om utvärderingen av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader:

Under 2023 kommer en utvärdering att genomföras av kyrkostyrelsens arbete med besluten från 2016 års kyrkomöte med anledning av Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem. Den kommer att omfatta frågor om hur kyrkostyrelsen verkställt beslutet, församlingars och pastorats registrering av sitt fastighetsinnehav samt arbetet med lokalförsörjningsplaner.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:33.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:70.

Utskottet konstaterar inledningsvis att Svenska kyrkans fastigheter tar en allt större andel av kostnaderna och det finns stora behov av lokalanpassningar för att uppnå större flexibilitet. Samtidigt minskar församlingarnas ekonomiska utrymme för att på egen hand finansiera stora underhålls- och omstruktureringsåtgärder. Utskottet vill dock påpeka att stiftet förfogar över stiftsbidragen och kan välja att prioritera kyrkounderhållsåtgärder, men detta torde då ske på bekostnad av annan bidragsberoende verksamhet.

Utskottet vill även lyfta perspektivet att med en krympande ekonomi kan Svenska kyrkans församlingar nödgas kallställa eller stänga kyrkobyggnader. Detta kommer på sikt att leda till en kraftig förändring av kulturlandskapet i både stad och land, något som också bör lyftas i samtalen med regeringen om nivån på den kyrkoantikvariska ersättningen.

Utskottet anser, mot bakgrund av den utvärdering av besluten från 2016 års kyrkomöte med anledning av Gemensamt ansvar som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte, samt den pågående remissen Domkyrkan som katedral, att det i nuläget inte är ändamålsenligt eller kostnadseffektivt att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå ändringar i regelverk eller tillsättande av ytterligare utredningar. Däremot förutsätter utskottet att de aspekter som motionärerna lyfter blir belysta i dessa utredningar.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att både motion 2022:33 och motion 2022:70 avslås.

Uppsala den 6 oktober 2022

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojidkow, Victor Backström, Cecilia Rogne, Magnus Ek, Bengt Kjellgren, Fredrik Ottesen, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Inger Lindeskog, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilka Andersson, Annika Nyman, Christina Södling, Lena Orstadius, Jan-Hugo Nihlén, Niklas Larsson, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, David Lång, Anna Stenberg, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2022:5

Antal övriga valda revisorer

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar två motioner med förslag på ändringar i kyrkoordningens 48 kap. 2 §, motion 2022:32 Antalet revisorer samt motion 2022:48 Förtroendevalda revisorer. I båda motionerna föreslås ändringar i kyrkoordningen avseende det antal revisorer som, utöver den auktoriserade revisorn, ska granska verksamheten i församlingar och pastorat. Utskottet menar att det är lämpligt att avvakta resultatet av det projekt som initierats avseende revisionskapitlet i kyrkoordningen och föreslår avslag på båda motionerna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. att avslå motion 2022:32,
2. att avslå motion 2022:48.

Motionernas förslag

Motion 2022:32 av Leif Nordlander, Antalet revisorer

Kyrkomötet beslutar att

1. ändra i 48 kap. 2 § kyrkoordningen så att lydelsen blir ”minst två revisorer”,
2. ändringen träder i kraft den 1 januari 2023.

Motion 2022:48 av Jan-Hugo Nihlén, Förtroendevalda revisorer

Kyrkomötet beslutar att

1. ändra bestämmelsen i 48 kap. 2 § andra stycket första meningen kyrkoordningen till att lyda enligt följande: Kyrkofullmäktige kan, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare revisorer,
2. ändringen träder i kraft den 1 januari 2023.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över motion 2022:32 i Kn 2022:6y, *bilaga 1* och motion 2022:48 i Kn 2022:7y, *bilaga 2*.

Yttrande från andra utskott

Organisationsutskottet har yttrat sig över motion 2022:32 och motion 2022:48 i O 2022:3y, *bilaga 3*.

Bakgrund

Gällande bestämmelser och god revisionssed

Kyrkomötet beslutade 2005 med anledning av budgetutskottets betänkande 2005:2 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att klarlägga vad som är god revisionssed inom Svenska kyrkan.

Under årens lopp har revisionsfrågan behandlats av kyrkostyrelsen och 2009 beslutade kyrkostyrelsen om en utredning av revisionsbestämmelserna för hela Svenska kyrkan. Arbetet utmynnade i rapporten *Revision och granskning av kyrkans verksamhet* (SKU 2011:1). Rapporten låg därefter som underlag till kyrkostyrelsens skrivelse 2011:6 *Revision och granskning av Svenska kyrkans verksamhet*. I skrivelsen föreslogs förändringar som till stor del avsåg mer enhetlig revision för alla nivåer inom Svenska kyrkan samt en viss rensning av inomkyrkliga specialregler som redan omfattas genom lagstiftningens definition av revision. Vid samma tidpunkt, 2011, infördes nya regelverk, International Standards on Auditing (ISA), för de auktoriserade revisorerna vilket medförde att kyrkoordningens revisionskapitel 48, 50 samt 52 även kunde anpassas till dessa, till exempel avseende kompetenskraven för den auktoriserade revisorn. Vad som ska granskas inom ramen för den lagstadgade revisionen definieras genom kopplingen till god revisionssed. Utöver den lagstadgade revisionen innehåller kyrkoordningen krav på en utökad kyrklig verksamhetsrevision i form av granskning ”om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig”.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2011:6 uttrycker kyrkostyrelsen vikten av verksamhetsgranskning och uttalar bland annat följande.

Att det vid sidan av lagstadgad revision finns en fördjupad kyrklig granskning av verksamhetens ändamålsenlighet är således både viktigt och naturligt. Granskningen av verksamheten är väsentlig. Lika viktig är granskning av själva styrnings- och ledningsprocesserna. Granskning i syfte att bidra till en professionell och tydlig styrning av verksamheten är central för en ändamålsenlig och effektiv verksamhet. På detta sätt tillför granskningen även ett framåtriktat mervärde.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade skrivelsen i sitt betänkande EE 2011:1 *Revision och granskning av Svenska kyrkans verksamhet m.m.* Utskottet hade dessförinnan även inhämtat yttrande från budgetutskottet, B 2011:1y. Budgetutskottet önskade ett klarläggande kring frågan om återkoppling av verksamhetsrevisionens resultat. Ekonomi- och egendomsutskottet ställde sig bakom denna önskan. Utskottet uttalade sig även om vikten av verksamhetsgranskningen. Utskottet betonade vikten av att räkenskapsrevisionen inte fick ske på bekostnad av den utökade kyrkliga revisionen. Båda revisionsuppdragen skulle ges samma tyngd. Kyrkomötet biföll kyrkostyrelsens skrivelse, dock utan förtydligande angående återkopplingen av verksamhetsgranskningens resultat.

Antalet revisorer samt ändringar kring revisorsersättare

I samband med de ändringar angående revisionen som trädde i kraft 2013 genomfördes även ändringar avseende revisorsersättare. Bestämmelsen om revisorsersättare kom att utgå helt. Detta följde av förändringen att i stället för att utse en enskild auktoriserad revisor blev det även möjligt att utse ett registrerat revisionsbolag. Därmed ansågs inte behov av ersättare vara nödvändigt och beslutet motiverades med att detta skulle minska risken för att kyrkoordningens bestämmelser om revisorer skulle vara kostnadsdrivande samt innebära en regelförenkling. Samma beslut kom

även att gälla övriga valda revisorer men med skillnaden att det är möjligt att med lokala beslut välja ersättare för dessa.

Något krav på att revisorerna ska vara bosatta inom den granskade enhetens geografiska område finns inte. Detta gäller såväl den auktoriserade revisorn/revisionsbolaget som övriga revisorer. För övriga revisorer finns dock krav på uppnådd myndighetsålder samt krav på dop och medlemskap i Svenska kyrkan. Syftet är att man så långt som möjligt bör sträva efter att övriga revisorer har en relevant koppling till granskningsuppdraget. Genom att det saknas krav på att revisorerna ska vara bosatta inom den enhet som ska granskas, finns möjlighet för kyrkofullmäktige att utse övriga revisorer som även har uppdrag som revisorer i andra kyrkliga enheter.

Kyrkostyrelsen tar i sin skrivelse 2011:6 inte ställning till antalet övriga valda revisorer men i den utredning som ligger till grund för skrivelsen diskuteras möjligheten att i mindre enheter endast utse en övrig revisor. Detta ska dock tolkas i ljuset av att utredningen föreslog en delning av revisionsuppdraget där de övriga valda revisorerna istället skulle utses till verksamhetsgranskare med skyldighet att avlämna en separat granskningsrapport. Kyrkostyrelsen valde att inte lägga fram detta förslag utan betonade i stället vikten av den gemensamma granskningen vilket också kom att bli kyrkomötets beslut.

Vid behandling av motion 2021:8 Antalet revisorer föreslog ekonomiutskottet i sitt betänkande E 2021:8 avslag på motionen med hänvisning till möjligheten att dels hitta lämpliga uppdragstagare utanför församlingens/pastoratets geografiska område, dels möjligheten för revisorer från olika församlingar/pastorat att samverka kring granskningar.

Pågående projekt

Inom ramen för kyrkostyrelsens uppdrag till generalsekreteraren att löpande arbeta för förenklingar i kyrkoordningen har under våren 2022 ett projekt påbörjats om förtydliganden och förenklingar av kyrkoordningens bestämmelser om bland annat revision utifrån ett initiativ från kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan, KRED.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar avslå motion 2022:32.
2. Kyrkomötet beslutar avslå motion 2022:48.

Utskottet erfar att det i dag finns exempel på svårigheter med att rekrytera personer till uppdraget som vald, icke-auktoriserad, revisor.

Utskottet anser att det finns behov av verksamhetsgranskning, utöver den i revisorslagen reglerade förvaltningsgranskning som utförs av auktoriserad revisor. Denna verksamhetsgranskning kan med fördel utföras av en vald revisor med god lokal förankring och kunskap om Svenska kyrkans och den lokala församlingens verksamhet.

Utskottet menar dock att det är lämpligt att avvakta resultatet av det projekt som initierats av Kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan, KRED, avseende revisionskapitlet i kyrkoordningen. Utskottet föreslår med anledning av detta att både motion 2022:32 och motion 2022:48 avslås.

Uppsala den 6 oktober 2022

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojdkow, Victor Backström, Cecilia Rogne, Magnus Ek, Bengt Kjellgren, Fredrik Ottesen, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Inger Lindeskog, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilka Andersson, Annika Nyman, Christina Södling, Lena Orstadius, Niklas Larsson, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, David Lång, Anna Stenberg, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2022:6y

Antalet revisorer

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2022:32 Antalet revisorer

I motion 2022:32 konstateras bland annat följande. Enligt 48 kap. 2 § kyrkoordningen ska kyrkofullmäktige utse två revisorer utöver en auktoriserad revisor. Det kan i stora pastorat bli en stor arbetsbörda för ett fåtal revisorer. I många församlingar och pastorat är det kutym att utse revisorer från alla nomineringsgrupper, eller i vart fall fler än två plus ersättare. Mot bakgrund av detta föreslås kyrkomötet besluta att

1. ändra i 48 kap. 2 § kyrkoordningen så att lydelsen blir ”minst två revisorer”,
2. ändringen träder i kraft den 1 januari 2023.

I sitt yttrande 2018:2y gjorde kyrkorättsnämnden följande påpekanden om vad som ur formell synvinkel behöver gälla när beslut om ändringar i kyrkoordningen ska fattas.

Det finns en reguljär uppställning av förslag till ändringar i kyrkoordningen. I en ingress anges alla ändringsförslag. Därefter följer kyrkoordningstexten med de stycken där ändringar föreslås skriven i två spalter och med direkta ändringar skrivna med kursiv. Slutligen finns en avslutning där tid för ikraftträdande och eventuella införandebestämmelser i övrigt anges. En standardiserad uppställning av detta slag bidrar till att skapa klarhet om ett förslags och ett besluts innehåll. Även om detta blir av större betydelse vid mer omfattande ändringar är det av värde att alltid följa samma mall.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att beslutsförslaget i den aktuella motionen inte följer ovan nämnda mall samt att det saknas uppgift om behovet av övergångsbestämmelser, vilket kyrkorättsnämnden ser som en brist.

I yttrandena 2018:2y samt 2021:4y menade kyrkorättsnämnden vidare att ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. Det är inte givet på förhand vad detta ska betyda i fråga om ett visst förslag. Med rent triviala ändringar avses primärt rättelser och liknande som inte innebär någon egentlig saklig förändring. Ändringar av principiell betydelse är regelmässigt föremål för utredning och därtill en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att det i motion 2022:32 framlagda förslaget inte har varit föremål för utredning och en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Detta ser kyrkorättsnämnden som en brist. Kyrkorättsnämnden konstaterar vidare att den aktuella motionen rör snarlika frågor som motion 2022:48, Förtroendevalda revisorer. Se kyrkorättsnämndens yttrande 2022:7y. Vid eventuell utredning och bredare granskning kan båda motionernas olika frågeställningar belysas i samma utredning.

Utöver dessa påpekanden har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 2 september 2022

På kyrkorättsnämndens vägnar

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz, ordförande, Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Mattias Benke, Margareta Andersson, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2022:7y

Förtroendevalda revisorer

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2022:48 Förtroendevalda revisorer

I motion 2022:48 konstateras bland annat följande. Enligt 48 kap. 2 § andra stycket kyrkoordningen ska kyrkofullmäktige välja ytterligare två revisorer, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket i samma bestämmelse. Sådan ytterligare revisor ska, för att vara valbar, tillhöra Svenska kyrkan, vara döpt och fylla 18 år senast vid valtillfället. Den revisor som utses enligt första stycket i bestämmelsen ska vara auktoriserad. Även ett registrerat revisionsbolag får utses. För församlingar kan det vara svårt att finna lämpliga personer att utse till revisorer enligt andra stycket vid samma valtillfälle. För att förenkla för församlingar och pastorat som inte kan hitta förtroendevalda revisorer föreslås en ändring av 48 kap. 2 § andra stycket första meningen kyrkoordningen, så att det ges en valfrihet för församlingarna och pastoraten att utse förtroendevalda revisorer. Ändringen innebär att församlingarna och pastoraten själva råder över beslutet att tillsätta förtroendevalda revisorer. Mot bakgrund av detta föreslås kyrkomötet besluta att

1. ändra bestämmelsen i 48 kap. 2 § andra stycket första meningen kyrkoordningen till att lyda enligt följande: ”Kyrkofullmäktige kan, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare revisorer.”,
2. ändringen träder i kraft den 1 januari 2023.

I sitt yttrande 2018:2y gjorde kyrkorättsnämnden följande påpekanden om vad som ur formell synvinkel behöver gälla när beslut om ändringar i kyrkoordningen ska fattas.

Det finns en reguljär uppställning av förslag till ändringar i kyrkoordningen. I en ingress anges alla ändringsförslag. Därefter följer kyrkoordningstexten med de stycken där ändringar föreslås skriven i två spalter och med direkta ändringar skrivna med kursiv. Slutligen finns en avslutning där tid för ikraftträdande och eventuella införandebestämmelser i övrigt anges. En standardiserad uppställning av detta slag bidrar till att skapa klarhet om ett förslags och ett besluts innehåll. Även om detta blir av större betydelse vid mer omfattande ändringar är det av värde att alltid följa samma mall.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att beslutsförslaget i den aktuella motionen inte följer ovannämnda mall samt att det saknas uppgift om behovet av övergångsbestämmelser, vilket kyrkorättsnämnden ser som en brist.

I yttrandena 2018:2y samt 2021:4y menade kyrkorättsnämnden vidare att ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. Det är inte givet på förhand vad detta ska betyda i fråga om ett visst förslag. Med rent triviala ändringar avses primärt rättelser och liknande som inte innebär någon egentlig saklig förändring. Ändringar av principiell betydelse är regelmässigt föremål för utredning och därtill en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att det i motion 2022:48 framlagda förslaget inte har varit föremål för utredning och en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Detta ser kyrkorättsnämnden som en brist. Kyrkorättsnämnden konstaterar vidare att den aktuella motionen rör snarlika frågor som motion 2022:32, Antalet revisorer. Se kyrkorättsnämndens yttrande 2022:6y. Vid eventuell utredning och bredare granskning kan båda motionernas olika frågeställningar belysas i samma utredning.

Utöver dessa påpekanden har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 2 september 2022

På kyrkorättsnämndens vägnar

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz, ordförande, Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Mattias Benke, Margareta Andersson, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2022:3y

Förtroendevalda revisorer

Till ekonomiutskottet

Organisationsutskottets yttrande över motionerna 2022:32 Antalet revisorer samt 2022:48 Förtroendevalda revisorer

Ekonomiutskottet har av organisationsutskottet begärt yttrande över motionerna utifrån eventuella organisatoriska implikationer av de i motionerna föreslagna förändringarna i kyrkoordningen.

När det gäller förslaget i motion 2022:32 har utskottet förståelse för att det i stora pastorat kan finnas behov av att utse fler än två revisorer för att granska olika delar av en omfattande verksamhet. Samtidigt är det viktigt att noga reflektera över hur mycket resurser som ska läggas på granskningen i förhållande till de resurser som läggs på den bedrivna verksamheten.

När det gäller förslaget i motion 2022:48 menar utskottet att vore det olyckligt om det i kyrkoordningen öppnas upp en möjlighet att inte välja någon förtroendevald revisor alls, dels av det skälet att skaran av personer med insyn i kyrkans och församlingens verksamhet inte får tillåtas krympa, dels eftersom uppdraget som förtroendevald revisor i grunden är ett annat än uppdraget som auktoriserad revisor. Kyrkan och församlingen är en rörelse, inte ett företag, och därför är de förtroendevalda revisorerna viktiga.

Slutligen vill utskottet anföra att det av principiella skäl inte bör införas alltför detaljerade ordningar som medför att det är förbjudet att göra det som förnuftet bjuder.

Sammanfattningsvis menar organisationsutskottet att den ordning för utseende av förtroendevalda revisorer som gäller idag i huvudsak fungerar tillfredsställande och ställer sig tveksamt till de i motionerna föreslagna förändringarna.

Uppsala den 5 oktober 2022

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Ulf Bjereld, Jenny Thor, Carl Johan Karlsson, Inga-Lill Röhr, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Håkan Widepalm, Elisabeth Kullenberg, Petter Nilsson, Mats Berglund, Carin Åblad Lundström, Irene Oskarsson, Olov Lindquist och Anette Nordgren.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Solveig Oskarsson, Roberth Krantz, Sebastian Ekeroth Clausson, Victor Ramström, Johanna Öhman, Roger Larsson, Anna-Karin Andersson, Eva-Lena Fungmark, Hanna Hesser Nordin, Robert Fredriksson, Lars B Andersson, Ann-Marie Strömberg och Maria Andersson.

Biskoparna Karin Johannesson och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.